

SLOVENECEV

Naročnina
za državo SHS:
do preklica:
a) po pošti mesečno Din 26
b) dostavljeno na dom
mesečno " 12
za inozemstvo:
mesečno Din 23
Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji Din 20
v inozemstvu " 40

Gene Inzeratom:
Enostopna petina vrsta malih
oglasov po Din. 1.— in Din. 1.50,
veliki oglas nad 45 mm viš-
tine po Din. 2.—, poslana lista
po Din. 3.—.
Pri večjem naročilu popust.
Izbija vsak dan izvenredni
nenedeljki in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.
Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Kopirati se ne vrstajo; neizbrana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 850 za naročnino in št. 348 za oglase,
zagreb 39. 011, sarajev. 7563, praška in dunaj. 24.797.

Zgodovina dokazuje.

V daljši vrsti člankov na osnovi nepobitnih zgodovinskih dejstev smo dokazali, da je teorija o suženjski psihologiji Hrvatov in Slovencev, kakor jo zastopajo srbski politiki, popolnoma napačna. Z vsa oostrostjo smo obenem obsodili prečansko liberalno inteligenco, ki je to teorijo sprejela kot svojo in slovenski ter hrvatski narod blati, da je suženjsko razpoloženje, z namenom, da tako opraviči nadvlado srbstva nad prečanskimi Jugoslovani kot manjvrednim »suženjskim« elementom. Povdarjali smo pa, da suženjsko razpoloženje v resnici med Hrvati in Slovenci obstoja, to pa edinole med demokratsko gospodo, ki pred velesrbskim režimom klečeplazi popolnoma tako kakor je klečeplazila pod Heinom in Khuenom pred avstrijskim, oziroma madjarskim.

Liberalnemu časopisju so naša izvajanja zaprla sapo. To je čisto naravno. Ni ga na svetu človeka, ki bi mogel izpodbiti izhodno točko naših izvajanj, da se namreč Srbi nimajo pred nami prav z ničemer ponašati, kakor to v resnici delajo s tem, da svoje podložništvo pod Turčijo vzpostavljajo s podložništvom Hrvatov in Slovencev pod Avstrijo, in iz svojih krvavih bojov proti Turkom sklepajo, da so pokazali več svobodoljubja nego prečani, ki se niso upirali z mečem v roki. Kajti čisto evidentno smo dokazali, da se turško gospostvo ne da v ničemer primerjati z avstrijskim. Kakor je bilo samoposebi umevno, da se je moralo slovansko plemo s sirovo silo boriti proti barbarskemu trinoštvu turkotatarskega osvajačnega plemena — tako je samoposebi umevno, da se je boj za politično enakopravnost v zapadni kulturni državi, ki je bila po svojem postanku in razvoju sama na sebi narodnostna zvezna država in se je le po drugih činiteljih izrodila v centralistično dvo-plemensko in hegemonistično, moral vršiti tik do konca 19. stoletja v ustavnih oblikah, težečih za preustrojem vladavine, ne pa za razbitjem državne zveze kot take. Ta ustavni boj pa je ustvaril vse politične, kulturne in gospodarske predpogoje, da se je v pravem momentu v zvezi s celim svetovnim položajem pripravilo osvobojenje ter ljudstvo usposobilo za samostojno državo, ko so bila sredstva za naravno evolucijo monarhije v resnično federativno demokratsko državo vsled trdoglavosti vladajoče dinastije in birokracije izčrpana. Zato se iz podložništva pod monarhijo nikakor ne da izvajati, da bi bili Hrvati in Slovenci suženjsko razpoloženi kakor tudi Srbi ne morejo iz svojih osvobodilnih bojov zoper Turčijo sklepati, da so oni »gospodovalni« narod per excellentiam, kakor je to skušal pri nas dokazovati nek vseučilišni profesor. Taka dokazovanja so prosta samoprevara, izvirajoča iz klečeplazstva, in drugega nič.

Na to seveda demokratska inteligenca ne more nič odgovoriti. Zato skuša zdaj »Slovenski Narod« naše fatalne ugotovitve oslabiti z zavijanjem, kakor je to že njegova navada. Očita nam, da hočemo s svojimi izvajanj »ustvariti izrazito protisrbsko razpoloženje«, da hočemo s tem »raztrgati enoto jugoslovenskega prebivalstva«, da srbski listi z »malimi izjemami« niso nikoli pisali o Slovencih kaj razžaljevega, in se končno zateka zopet k režimu, katerega kliče na pomoč proti nam — ker smo ugotovili zgodovinsko resnico!

Na to ne moremo reči ničesar drugega, nego da igra naše demokratsko hinavščino, kakršne ni najti pod božjim solncem. Kdo pa je prvi pisal o slovenskih »robskih dušah«? Ali ne »Slovenski Narod«? Ali ta list ne ponižuje dan na dan Slovencev pred Srbi? Ali ne hujska venomer velesrbski režim, naj slovensko ljudstvo še bolj pritiska, ker je še »avstrijantsko«? Ali se ni ta list navduševal za batinaške metode, s katerimi naj se iz Slovencev izbije »avstrijski suženjski mentalitet«? Zdjaj pa se ta stari hinavec še pritožuje, češ da ga mi natolcujemo, ko to konstatiramo!

Kar pa se tiče srbske javnosti, se »Narod« tudi vedoma laže. Res je, da Srbi iz početka niso Hrvatov in Slovencev sramo-

tili s suženjskim priimkom, pač pa so to metodo prenesli v srbske liste naši liberalci, da jih naščuvajo proti nam, to se pravi, proti lastnemu narodu, in da jim dajo še večji pogum, da s centralizmom pritiskajo naše ljudstvo, češ, saj Hrvati in Slovenci itak niso kaj drugega vredni. Slovenski demokratje so bili, ki so odlagali v srbske liste največje nečednosti o slovenskem ljudstvu, celo brošuro so izdali za Srbe, da bi slovenski narod oblatili. In od takrat naprej ne mine dan, da ne bi ta ali oni srbski list očital Hrvatom in Slovencem njihove suženjske inferiornosti. Najbolj značilno pa je, da je te očitke javno formuliral sedanjí predsednik narodne skupščine Ljuba Jovanović, ki je belgrajskim dijakom predaval o psihologiji Hrvatov in Slovencev, ki po njegovem mnenju niso še sposobni za samostojno državno življenje, ker so monarhiji »robovali«. Kako more potem »Slovenski Narod« biti še tako predrzen in nam očitati, da Srbe natolcujemo?

Ker smo pa že pri tem za naše liberalce tako silno neprijetnem predmetu, ga hočemo vnovič od neke zanimive strani osvetliti. Rekli smo, da so Hrvati v ustavnih borbah z monarhijo pokazali na svoj način najmanj toliko svobodoljubja kakor Srbi, ki smo ga seveda tudi pri Srbi vedno pohvalno omenjali. Danes pa rečemo, da so ga v izvestnih momentih svoje zgodovine pokazali še več. Leta 925. pod Tomislavom niso rešili bizantinskega gospostva samo sebe, ampak tudi Srbe. To lahko demokratski čitajo v Klaiču. Še bolj zanimivo pa je drugo poglavje iz hrvatske zgodovine. Leta 1527. so Hrvati na saboru v Cetinju izbrali Ferdinanda za svojega kralja s posebno državno pogodbo. Kako je to pogodbo bilo treba razumeti, dokazuje sklep drugega hrvatskega sabora leta 1535. v Topuskem. Hrvati so Ferdinandu priznali za kralja, mu dali na razpolago denar in vojaški kontingent s posebnim pismom, ki znači državnopravni akt, za to pa je moral kralj Hrvatom izročiti drugo pismo, v katerem se jim zjamčijo vse njihove avtonomne pravice, in sicer je bila ta obveznost tako obojestransko enaka, da je topuški sabor zapretil kralju, ako vseh svojih obveznosti ne izpolni, da bo zahteval zopetni medsebojni povratek imenovanih aktov, tako da bo kralj odvezan, hrvatski narod pa tudi ne bo več vezan na svojo podaniško izjavo! Kralj Ferdinand, kateremu sta ta sklep sporočila saborska odposlanca Ivan Tompić in Mihajlo Budišić, proti temu stališču ni ugovarjal.

To je stališče, ki je do najnovejših časov v zgodovini ostalo brez primere. Hrvati so se kot prvi narod v Evropi postavili na stališče, da monarhija nastane po svobodnem dogovoru med vladarjem in podaniki, kateri se sme od strani podanikov brez vsega odpovedati, ako se kralj ne drži svojih obveznosti.

To je primer, ki se sicer pozneje v tej rezki obliki v zgodovini Hrvatov ni ponovil, toda tudi pozneje so Hrvati trdovratno svojo avtonomijo branili in sicer zelo uspešno, dokler ni Deak s pomočjo hrvatskemažaronske klike po nagodbi s Hrvatsko iz bana napravil eksponenta Budimpešte. Avtonomije pa Mažari kljub temu v mnogih važnih pogledih niso mogli uničiti. Nasprotno pa so Turki Srbijo, ki je po nesrečni bitki na Kosovem polju 1389. l. ostala samo tributu in vojaški zavezniški pomoči podvržena samosvoja kraljevina (despotovina), spremenili 1459. leta v turški pašaluk brez ene kaplje krvi, in ta podložnost je trajala do 1804. leta, ne da bi se ji kdo uprl, dokler se ni vzdignil Črni Jurij. O poznejši zgodovini Srbije pa za enkrat ne govorimo, dasi bi se dalo veliko govoriti.

Vse to naglašamo zato, da se vidi, kako zelo šepa suženjska teorija gospoda Ljube Jovanovića. In če bodo srbski listi, podžgani od prečanskih režimskih podrepnikov, to teorijo gonili dalje, bodo dobili še krepkejši odgovor, komu vse je gospodujoča srbska klika (ne ljudstvo!) tekoma dolgoletne zgodovine že robovala! Potem se bo videlo, kako silno moder je izrek, da naj, kdor drugim očita dejanske ali navidezne pregrehe, preje pomede smeti izpred lastnega praga.

Otvoritev zasedanja narodne skupščine.

PREČITANJE KRALJEVEGA UKAZA. — IZVOLITEV ODBOROV.
NAKNADNI KREDITI.

Belgrad, 30. maja. (Izv.) Danes ob pol 10. dopoldne je predsednik Ljuba Jovanović otvoril prvo redno sejo narodne skupščine. Najprej je bil prebran zapisnik prošnj in pritožb, nato pa predložen akt, s katerim se sporoča odstop ministra za vere Ljube Jovanovića in o imenovanju njegovega namestnika ministra za soc. politiko dr. Perića. Dalje je bil prebran akt, s katerim se od skupščine zahteva, da zameni dva člana upravnega odbora za vojno odškodnino.

Nato je vstal ministrski predsednik Nikola Pašić in prebral kraljevi ukaz, s katerim se otvarja novo parlamentarno zasedanje. Ta ukaz se glasi: »Mi Aleksander I., po milosti božji in volji narodovi kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev, smo na predlog ministrskega sveta in na podlagi čl. 52 ustave ter po zaslišanju ministrskega sveta sklenili, da se seja narodne skupščine, ki je bila izvoljena 18. marca 1923 in sklicana na izredno zasedanje z našim ukazom od 21. decembra 1922 na 16. aprila 1923, otvori 30. maja 1923 s prečitanjem tega ukaza. Predsednik našega ministrskega sveta naj izvrši ta ukaz. Aleksander I.«

Med branjem ukaza so vsi poslanci stali in na koncu zaklicali kralju: Živijo! Prešlo se je na dnevni red: Volitev parlamentarnih odborov. Za vse odbore se je glasovalo skupno v pet žar. Po glasovanju je predsednik prebral izid glasovanja, ki je naslednji:

Zakonodajni odbor: Glasovalo je 232 poslancev: Lista Marko Gjurčić (radikal) je dobila 129 glasov — 23 odbornikov, demokratska lista Ljuba Davidovića 49 glasov in 9 odbornikov, lista Jug. kluba dr. Hohnjec 27 glasov in 5 odbornikov (dr. Hohnjec, Sušnik Žebot, Kremžar, dr. Kulovec, namestniki: Škulj, Pušenjak, Vesenjaj, Bedjanić), lista J. M. O. dr. Hrasnica 15 glasov in 3 odbornike, zemljoradniški 11 glasov in 2 odbornika.

Finančni odbor: Glasovalo je 232 poslancev: radikalna lista Dobra Mitrović 130 glasov in 17 odbornikov, dem. lista Vojta Veljkovića 48 glasov in 5 odbornikov, lista Jugoslov. kluba Vladimir Pušenjak 22 glasov in 3 odbornike (Pušenjak, Vesenjaj, dr. Kulovec, namestniki: Škulj, Kremžar, Žebot), lista JMO dr. Špaho 20 glasov in 3 odbornike, lista zemljoradnikov Lazić 11 glasov in 2 odbornika.

Upravni odbor: Glasovalo je 232 poslancev: Radikalna lista Tajičić 130 glasov in 12 odbornikov, dem. lista Pera Markovića 49 glasov in 4 odbornike, lista Jugoslov. kluba dr. Hohnjec 23 glasov in 2 odbornika (dr. Hohnjec, Sušnik, namestnika: Vesenjaj in Škulj), lista JMO Alić 20 glasov in 2 odbornika, zemljoradniška lista Moskovljević 11 glasov in 1 odbornika.

Imunitetni odbor: Glasovalo 232 poslancev: Radikalna lista Nastas Petro-

vić 130 glasov in 12 odbornikov, dem. lista Kosta Kostić Timotijević 49 glasov in 4 odbornike, lista Jugoslov. kluba Kremžar 23 glasov in dva odbornika (Kremžar, Stifitar, namestnika: dr. Kulovec, Žebot), lista JMO Kape-tanovića 19 glasov in 2 odbornika, zemljoradniška lista Dimitrijević 11 glasov in 1 odbornika.

Odbor za prošnje in pritožbe: Glasovalo je 232 poslancev: radikalna lista Ora-sovac 130 glasov in 12 odbornikov, dem. lista Rista Jojić 49 glasov in 4 odbornike, lista Jugoslov. kluba Brodar 23 glasov in dva odbornika (Brodar in Krajnc, namestnika: Gostinčar, Vrečko), lista JMO Alić 19 glasov in 2 odbornika, zemljoradniška lista 11 glasov in 1 odbornika.

Radikali so potemtakem dobili v vseh odborih absolutno večino. Predsednik je pozval izvoljene odbornike, da se sestanejo ob 4. popoldne in konstituirajo.

Fin. minister je predložil skupščini zakon o naknadnih kreditih, ki da so bili potrebni, ker v proračunu ni bilo dovolj kreditov. Tako je manjkalo vrhovni državní upravi 155.819.341 Din, pravosodnemu ministru 20.543.941 Din, min. prosvete 80.049.300 Din, min. za vere 7.190.149 Din, notr. min. 24.966.424 Din, fin. min. 81.895.375 dinarjev, vojnemu min. 163.550.302 Din, min. za javne zgradbe 34.124.898 Din, želez. min. 207.456.678 Din, pošt. min. 25.229.395 Din, kmet. min. 15.047.031 Din, min. za trg. in industrijo 8.418.811 Din, min. za soc. politiko 3.052.964 Din, min. za agr. ref. 1.016.000 dinarjev, min. za izenačenje zakonov 11.500.000 Din, rezervni krediti 40 milijonov Din, skupaj 1 milijardo 200 milj. Din.

Nato je skupščina priznala nujnost zakona o naknadnih kreditih in zakona o ustrojstvu vojske.

Prihodnja seja bo v petek, 1. junija.

KONSTITUIRANJE ODBOROV.

Belgrad, 30. maja. (Izv.) Danes popoldne so se posamezni parlamentarni odbori konstituirali. Za predsednika finančnega odbora je bil izvoljen radikal Dobra Mitrović s 13 glasov, opozicija pa je štela 12 glasov. Ko je po volitvi predsednika prišlo na sejo še nekaj opozicionalnih poslancev, so radikali sejo zaključili.

Za predsednika zakonodajnega odbora je bil izvoljen Marko Gjurčić s 13 glasovi. Dr. Hohnjec je dobil 8 glasov. Podpredsednik je dr. Peleš, tajnik Velja Popović.

Predsednik upravnega odbora je Simonović. Posl. Sušnik je dobil 4 glasove. Podpredsednik Bogavac Peter, tajnik Stojković.

V odboru za prošnje in pritožbe je izvoljen za predsednika Oraovac Brodar je dobil 4 glasove. Podpredsednik je Kujundžić, tajnik Grgurin.

Predsednik imunitetnega odbora je Nastas Petrović, podpredsednik Vlahovića, tajnik Mihajlović.

Posvet vlade o vladni deklaraciji.

VLADA UGODI OPOZICIJI. — HRVATSKO VPRAŠANJE.

Belgrad, 30. maja. (Izv.) Kakor smo javili že včeraj, je sklenil ministrski svet prvotno, naj bi imela vladna izjava samo poslovni, ne pa tudi politični značaj. Na konferenci načelnikov parlamentarnih skupin pa je predlagal dr. Korošec, naj vsebuje vladna izjava tudi politični del, zlasti glede vnanje politike, da dobi tako parlament priložnost razpravljati tudi o vnanji politiki. Z dr. Korošcem so se strinjali ostali načelniki skupin in Ljuba Jovanović je kot predsednik parlamenta sporočil ta sklep vladi.

Belgrad, 30. maja. (Izv.) Danes zvečer je bila seja ministrskega sveta, ki je sklenil ugoditi zahtevi načelnikov parlamentarnih skupin in omeniti v vladni deklaraciji tudi stališče vlade glede na notra-

njo in zunanjo politiko. Po končani seji ministri niso hoteli dajati o poteku seje nikakih pojasnil. Toda domneva je opravičena, da se bo vladna deklaracija bavila s hrvatskim vprašanjem in da bo v vladni deklaraciji povedano bistveno to, kar sta govorila Ljuba Jovanović in Pašić v parlamentu. Od svojih principov vlada ne bo odstopila niti za las, pač pa bo svoje stališče jasneje formulirala. Vidovanske ustave vlada ne bo posebno naglašala, ne bo pa menjala tudi svojega dosedanjšega pravca, ker smatra, da so razmere danes še tako neurejene, da ni mogoče zavzeti druge smeri. Vlada v svoji izjavi Zagrebu ne zapira vrat, a se tudi na drugo stran ne ponuja.

REKONSTRUKCIJA VLADE.

Belgrad, 30. maja. (Izv.) Danes dopoldne je imel radikalni klub sejo, na kateri je predlagal Nastas Petrović z ozirom na predstoječe rekonstrukcijo vlade, naj o tem vprašanju ne odločuje klubov odbor, ampak poseben odbor, v katerega naj se pozove tudi druge veljavne politike. Klub je ta predlog sprejel in se izrekel zato, da se ukine stara praksa, po kateri je ministere izbiral le Nikola Pašić. Temu sklepu kluba pa ne pripisujejo posebne važnosti, ker smatrajo, da bo le ostalo pri dosednji praksi.

TOZENI POSLANCI.

Belgrad, 30. maja. (Izv.) Pravosodni minister dr. Laza Marković je že danes zahteval od narodne skupščine, da se izroče sodišču sledeči poslanci: Stjepan Radić pregreška proti § 92 ozir. 103 kaz. zak., v isti zadevi tudi poslanci dr. Maček, dr. Krnjević in Josip Preadavec, posl. Pušenjak radi pregreška po čl. 1. točke 4 zakona o zaščiti države, poslan. Sušnik radi pregreška proti § 104 kaz. zak., dr. Sečurov (dem.) radi razžaljenja časti, zemljoradnik Vujić radi obrekovanja.

DOLOČITEV ŠOLSkih POČITNIC ZA ŠTAJERSKO.

Belgrad, 30. maja. (Izv.) Poslanec iz bivše Štajerske so se obrnili na višji šolski svet za Slovenijo zaradi določitve velikih počitnic na dobo, ki najbolj odgovarja gospodarskim potrebam prebivalstva. Ker dosedanja ureditev počitnic ni ugodna, upajo, da se bo višji šolski svet oziral na potrebe prebivalstva.

BREZUSPEŠNA POT DR. PELEŠA V ZAGREB.

Zagreb, 30. maja. (Izv.) Z ozirom na zadnji obisk dr. Peleša v Zagrebu, piše današnji »Hrvat«, da so taka potovanja brezuspešna. Davidović se je udeležil zagrebškega kongresa, da razbije hrvatski blok in Radića osami. To se mu ni posrežilo. Toliko manj se bodo slični poskusi posrežili dr. Pelešu danes, ko je ves hrvatski narod združen v HRSS.

MISLJENJE V HRSS.

Zagreb, 30. maja. (Izv.) Povodom večrajšnje seje poslancev HRSS se je vaš dopisnik razgovarjal z uglednim članom stranke, ki mu je izjavil, da bi radikalni na vsak način radi popolnoma uničili demokrate in da imajo vso vladno moč v rokah. Zato predvideva HRSS skorajšnje volitve. HRSS pojde v volivni boj rada, ker pričakuje, da bo izšla iz novih volitev znatno okrepljena.

Pogajanja z Italijo.

Rim, 30. maja. (Izv.) Seja paritetne komisije za rešitev reškega vprašanja se prične v četrtek. Splošno sodijo, da bodo rešili reško vprašanje s kompromisom.

Francoski kredit za oboroževanje Romunije.

100 MILLJONOV FRANKOV.

Pariz, 30. maja. (Izv.) Zbornica je večeraj razpravljala o kreditu v znesku 100 milijonov frankov za oboroževanje Romunije. Komunisti so temu predlogu ostro ugovarjali. Finančni minister de Lasterye pa je naglašal potrebo kredita za Romunijo, da bo mogla braniti svoje dosedanje meje. Kredit je zbornica odobrila s 420 proti 115 glasovom.

I. S. Turgenjev:

Vrabc.

Vračal sem se z lova in stopal po vrtni aleji. Pes je tekel pred menoj.

Naenkrat pa je zmanjšal svoje korake in se začel tajiti kakor da voha divjačino pred seboj.

Pogledal sem vzdolž po aleji in sem zagledal drobnega vrabca s še rumenim kljunom in z mahom na glavi. Padel je iz gnezda (veter je kar upogibal breze v aleji) in je mirno sedel, zdaj in zdaj brezuspešno plahutajoč s svojimi komaj razraščeniimi peruti.

Moj pes se mu je počasi približal, ko je naenkrat kakor kamen padel z bližnjega drevesa črnoprsti vrabec na njegov gobec in se ves razčeperten z obupnim in žalostnim krikom kake dvakrat zaletel v nastavljeno zobato past.

Vrgel se je, da bi rešil, da bi s seboj zaslonil svojega mladiča... vse to drobno telo je trepetalo od strahu, glas je postajal šibek in hripav; žrtvoval se je samega sebe.

Kako ogromen stvor se mu je moral videti pes! In vendar on ni mogel sedeti na svoji visoki in varni veji... Sila močnejša od volje ga je gnala od tam.

Moj Trezor se je ustavljal in se odmaknil... Menda je priznaval to silo.

Takoj sem poklical svojega psa in se spoštljivo oddaljil.

Da, ne smejte se. Poklonil sem se pred to malo ptičko, pred njenim junaštvom izvirajočim iz ljubezni. Ljubezen, sem premišljeval, je močnejša od smrti in od strahu pred smrtjo. Samo ona, samo ljubezen ohranja in dviga življenje.

Francoski blok držav.

Praga, 30. maja. (Izv.) V Parizu delajo velike priprave za sprejem predsednika češkoslovaške republike Masaryka. V Parizu se bodo sestali pri tej priliki zastopniki vseh Franciji prijateljskih držav. Z ozirom na ta sestanek se širijo govorice o ustanovitvi posebnega bloka držav pod vodstvom Francije.

Krediti za zasedbo Poruhrja.

OSTRA KRITIKA V FRANCOSKEM PARLAMENTU.

Pariz, 30. maja. (Izv.) Na današnji seji zbornice so nadaljevali razpravo o kreditih za zasedbo Poruhrja. Tardieu je Poincarereje metode ostro kritiziral in rekel med drugim, da ekspedicija v Poruhrje ni bila dovolj pripravljena in da je zasedba pasivna. Poincaré je odgovarjal, da je kljub kritiki Tardieu-ja prepričan, da dela v korist Francije. Zasedbo je Francija skrbno pripravljala več mesecev in daje Franciji povoljne dohodke. Nato je zbornica dovolila kredite za zasedbo.

Pred angleško-ruskim sporazumom.

London, 30. maja. (Izv.) Med britansko in sovjetsko vlado so pogajanja dospela tako daleč, da je opravičeno upanje na sporazum. Sovjetska vlada je pristala na vse angleške zahteve izvzemši zahteve glede boljševiške propagande v Afganistanu. Tozadevno bo britanska vlada znova od Rusije energično zahtevala, da odpokliče svoja dva emisarja iz Afganistana.

ZBOROVANJE KRŠČANSKE MLADINE NA KOROŠKEM.

Celovec, 30. maja. (Izv.) V Porečah se je danes začel kongres krščanskih mladičev.

Novi protiruski načrti.

Francoska vlada je dala v poslanski zbornici votirati velik kredit Romuniji v svrhu oborožitve armade. Hkrati so se trgovska pogajanja med Romunijo in Rusijo prekinila. Na Poljskem je po povratku maršala Focha padla dosedanja vlada in svoje mesto odstopila izrecno desničarskemu kabinetu. Jugoslavija je od Francije tudi dobila velike kredite za armado, ki jih bo parlament moral naknadno odobriti. Foch je inspiciral poljsko in češko, Le Ronde jugoslovansko armado. General Wrangel pripravlja mobilizacijo svoje armade in razpolaga baje tudi z inozemskim kreditom. Vse to pa bi še ne vznemirjalo tako široke javnosti, ako ne bi bil lord Curzon istodobno zaradi dozdevnih ribiškkih pravic Anglije v Severnem morju provociral konflikta z Rusijo. To očitno kaže na to, da se v krogih antante pripravlja nova akcija proti Rusiji.

Za Anglijo se to zdi na prvi pogled čudno. Saj obstoja njen sedanji kabinet skoro iz samih generalnih bančnih ravnateljev, ki, dasi konservativci, odločno zastopajo politiko mirne konsolidacije sveta na gospodarskih načelih. Toda treba je pomisliti, da se konservativci bore danes v Angliji za svoj obstoj. Oni se zavedajo, da jim oblast zdrkne že v doledni bodočnosti iz rok, ako se bo delavska stranka tako širila kakor se zdaj. Zato kljub svoji miroljubnosti vedno bolj podčrtujejo svoj reakcionarni značaj in snujejo načrte, kako bi, ne da bi se zapletli sami v novo riskantno vojno, užugali Rusijo, s čemer bi se zadal smrtni udarec mednarodnemu socialističnemu gibanju, ki grozi strmoglaviti gospodstvo angleške plutokracije. Ekspozent te politične smeri je minister za zunanje zadeve lord Curzon, ki je svojčas organiziral teroristično akcijo zoper Irce. On se sedaj pogaja z Rusijo, in ker je le-ta glede ribiškkih pravic Anglije precej odnehala, zahteva, da naj se ruska poslanika v Kabul in Teheran zamenita z drugima, ki bosta vodila napram Angliji lojalno politiko, to je, ne bosta izpodkopavala temeljev angleškega gospodstva v Indiji. Načrt Curzonov je zelo preprost. On bo pogajanja skušal zavlačevati, dokler Poljska in Romunija ne najdeta povoda, da se izzove vojska z Rusijo, ki jo mislijo napasti tudi monarhistični emigranti pod Svodom Wranglom. To bi seveda bil jako ugoden povod, da se prekinejo angleško-ruski odnosi ter začne s strani Anglije blokada Rusije, kar bi Angležev ne stalo kaplje krvi in bi se jim v slučaju ruskega poraza seveda bogato izplačalo. Če se pa Romuni in Wranglovci blamirajo, pa tudi ne bo velika škoda za Anglijo, ki bi zasluzila lepe vsote pri dobavah za protiruske ekspedicijske čete. Bella gerant alii, tu felix Anglia — negotiare!

Ali se bo ta načrt uresničil ali ne, o tem nima smisla kaj prerokovati. Gotovo je, da ultrakonservativno krilo angleške vladajoče konservativne stranke vodi razun notranjepolitičnih motivov tradicionalno nasprotje do Rusije, predvsem strah pred njeno politično in gospodarsko ekspanzivnostjo v doledni bodočnosti. Ven-

dinskih organizacij. Kongresa se udeležuje nad 1000 delegatov iz 40 držav.

MAZARSKI DELEGAT MIKLOŠ UMRL.

Budimpešta, 30. maja. (Izv.) Zastopnik Mažarske v mednarodni podonavski komisiji tajni svetnik Mikloš je danes v Košćicah na povratku v domovino nenadoma umrl.

PROTI NEMCEM.

Kolmar, 30. maja. (Izv.) V svojem pozdravnem nagovoru na predsednika Milleranda, ki je včeraj obiskal mesto, je župan Türckheim predsedniku zagotavljal, da so Alžačani vedno pripravljeni germanske tolpe pognati iz Alzacije, kakor so to nedavno storili. Millerand je odgovoril, da tega Alžačanom ne bo več treba, ker bo Francija trdno vztrajala na svojem današnjem stališču proti Nemčiji.

RAZPUST NEMSKIH DRUŠTEV V ŠLEZIJ.

Praga, 30. maja. (Izv.) Deželna uprava v Šleziji je razpustila 30 nemških društev.

REPARACIJSKO VPRAŠANJE.

London, 30. maja. (Izv.) Na povabilo londonske trgovske zbornice se sestanejo v kratkem odposlanci belgijskih, francoskih in italijanskih trgovskih zbornic v Londonu na posvetovanje zaradi ureditve reparacijskega vprašanja.

POTRES.

London, 30. maja. (Izv.) V Teheranu je razsajal hud potres. Mesto Ešed je popolnoma razrušeno.

PRIJET RUSKI VOHUN.

Pariz, 30. maja. (Izv.) »Matin« poroča, da je francoska policija zaprla nekega Rusa zaradi špijonaže. Prijeti Rus je občeval v zelo uglednih francoskih krogih. Njegova naloga je bila, poročati sovjetski vladi o oboroževanju in vojnih pripravah v Franciji.

dar pa je verjetno, da zmaga v angleškem kabinetu struja, ki zagovarja pameten sporazum z Rusijo.

Za nas je gotovo samo eno: da se naša država ne sme zaplesti v intervencionistično politiko proti Rusiji, ako se res začne. Ta akcija se sicer skriva za protiboljševiški gesli, je pa naperjena proti ruski državi in narodu kot takemu. Ruski monarhisti ji služijo kot golo orodje, da bi se upostavili carji, ki bi, tlačeč ljudsko voljo, bili marionete v rokah tujih vlesil. Naša država ne sme nuditi pomoči taki protislovanski in reakcionarni politiki. Kar se tiče hrvatskega in slovenskega ljudstva, se taki akciji nikoli ne bo pridružil. Sicer smo uverjeni, da bo pod dr. Ninčičem naša država varovala v kakšnem konfliktu z Rusijo strogo nevtralnost, toda to je premalo. Dr. Ninčič je skupaj z dr. Benešem poklican, da vsa svoja prizadevanja pri zaveznikih usmeri v to, da se vsaka sovražna namera proti Rusiji opusti.

Razpust mariborske in ptujske Orjune.

Pokrajinska uprava v Ljubljani je dne 29. maja t. l. razpustila obe podružnici Orjune. Neposredni povod za razpustitev je zadnji ptujski dogodek. Da je bil ta razpust utemeljen, dokazujejo ti-le spomini na delovanje mariborske Orjune:

1. V noči od 10. na 11. februarja t. l. je vdrla dobro organizirana družba v tiskarno sv. Cirila v Mariboru. Hišnika so ustražovali z revolverji ter mu grozili s smrtjo, ako bi si le upal klicati na pomoč. Nato so vdrli v tiskarno z velikimi kladivi in razbili tiskarske stroje.

2. Drugi napad so napravili v Slov. Bistrici, kamor so se pripeljali z avtomobili. Oboroženi so bili z granatami, revolverji, noži in bajoneti. V Slov. Bistrici so si proti prepovedi oblasti ustanovili podružnico. Pri tej ustanovitvi so mariborski Orjunci skupno s tamošnjimi divjali po mestu, streljali, se pretepali in metali bombe, da je bilo pri tej priliki več oseb težko, nekaj pa lahko ranjenih.

3. Tretji napad so izvršili zahrbtno. Dr. Reisman je namreč napadel poslanca Frana Žebota v mariborski mestni posveovalnici. G. poslanec je hotel mirno oditi na svoj prostor kot občinski svetovalec, a dr. Reisman ga je napadel dejansko izza hrbta in samo poslančeva hitrost je preprečila, da se dr. Reisman ni mogel udeležiti, kakor je nameraval.

4. Četrty napad so izvršili na glavnega urednika »Straže« in »Slov. Gospodarja« č. g. Januša Goleca, ko se je ta vračal opoldne od kosila. V Jurčičevi ulici so ga pričakali znani »junaki« iz Mariborske tiskarne ter ga dejansko napadli. G. Golec je vojni invalid ter ima na levi roki protezo. Zato je moral mirno gledati, kako so ga zasramovali in opljuvali.

5. Peti napad je bil izvršen na nedolžne otročičke v Splavarski ulici. Otroci so se igrali pred hišo, ko pridrvijo Orjunci in jih začenaajo neusmiljeno pretepati. Orjunci vderejo nato v stanovanje ter začnejo pretepati vse, kar jim je prišlo pod

roko. Pretepaivali so nedolžne otroke, žene ter starčke tako neusmiljeno, da so prosili, naj jih vendar pustijo živeti.

Takih slučajev bi lahko naštevali še mnogo, ako bi bilo potreba. Svojo organizacijo so si razdelili na sedem odsekov: akcijski, kulturni, politični itd. Akcijski odsek kot prvi se je najbolj »odlikoval«. Kulturni odsek, kateri bi moral biti na prvem mestu, se sploh ni udeleževal, ampak obstoji samo na papirju.

Vsa pošteno misleča javnost se je zgražala nad temi grozodejstvi Orjune. Zahtevalo se je že večkrat, naj se krivci takih početij strogo kaznujejo. Mirna ter dobro misleča javnost je bila zadnje dni tako ogorčena, da bi bila posegla po samoobrambi, če bi bila molčala oblast. Niti enega pošteno mislečega človeka ni, kateri bi ne odobral odločnega nastopa oblasti. Odločno pa zahtevamo še nadalje:

1. Da se vsi krivci takoj denejo v preiskovalne zapore ter kaznujejo z vso strogoostjo.

2. Da oblast vse orjunske organizacije takoj razpusti. Take organizacije, katere svoj program udeležujejo s kršenjem javnega miru in pravnega reda, nimajo prostora v javnosti.

Ako bo oblast tem zahtevam ugodila, bo spet zavladal mir med nami, katerega si želimo iz celega srca.

Politične vesti.

+ Jugoslovanska Matica in Orjuna. Deputacija Jugoslov. sokolskega saveza in Jugoslovanske Matice je včeraj posredovala pri velikem županu g. dr. Lukanu, da bi umaknil odlok glede razpusta Orjune v Ptuj in Mariboru. Ne bi mogli verjeti, da je ta vest istinita, kolikor se tiče Jugoslovanske Matice, da ni izšlo tozadevno poročilo v »Slov. Narodu«, objavljeno brez dvoma od deputacije same, v kateri sta bila g. dr. Vladimir Ravnikar in dr. Hadžija. Mi vprašamo: Odkdaj je Jugoslovanska Matica politična organizacija, kaj in kdaj je pooblastil omenjenega gospoda, da reprezentirata Jugoslovansko Matico v političnih zadevah? Mi proti tej zlorabi Jugoslovanske Matice najodločneje protestiramo in kličemo: Roke proč od Jugoslovanske Matice, ki ni in ne sme biti politični privesek demokratskih političnih organizacij. Jugoslovanska Matica je kulturno-narodna, nad strankami stoječa organizacija, Orjuna pa nekulturna, teroristična, strankarska organizacija! Ta nacionalnoškandalozna afera se mora korenito razčistiti. Pričakujemo pa tudi, da se g. veliki župan od takih deputacij ne bo dal terorizirati!

+ Sokol za »Orjuno«. Starešinstvo jugoslovanskega sokolskega saveza je objavilo protest proti razpustu »Orjune«. V protestu »državotvorni« Sokol grozi z apelom na »vse odgovorne činitelje, ki imajo danes usodo naše države v rokah, naj se ne igrajo z ognjem in naj ne ustvarjajo položaja, ko bi bila disciplinirana sila sokolstva primorana preko njih in proti njim čuvati in braniti meč in čast domovine na temelju načel, ki so vsakemu bratu in vsaki sestri sveta in nedotakljiva.« Po tej izjavi bi moral človek z navadnimi možgani sklepati, da so sokolstvu sveta in nedotakljiva vsa nasilna dejanja Orjune, to je politično-revolucionarne organizacije. Sokol s tem dokazuje, da je v svojem bistvu privesek demokratske stranke kakor je Orjuna dete g. Pribičevića. Kaj poročajo k temu Sokoli, ki niso pristaši demokratske stranke? Najlepše je pa to, da je šel Sokol s to svojo izjavo med protidržavne, revolucionarne elemente. Grozi s pobuno, toliko da se ne identificira z »Orjuno«. Demokratije in vse njihove organizacije se nikdar ne morejo dovolj nafrazirati o državotvornosti, dokler gre za njihove interese, sicer pa znajo tudi drugače, kakor so pokazale volitve v Sremu, kjer je demokratski kandidat Bošković govoril bolj demagoško kakor najhujši Radičevi agitatorji.

+ Na sestanku K. Z. v Prečni 26. t. m. se je izreкло Jugoslovanskemu klubu popolno zaupanje. Poslanec kluba se pozivajo, da vstrajajo na programu za samostojnost Slovenije. O političnem položaju je poročal tajnik Munda.

+ »Slov. Narod« nepobljšljiv. — »Slov. Narod« na svoj infamen napad na urednike »Slovenca«, ki ga je ostro obsodilo Jugosl. novinarstvo, ampak se hoče izmuzniti z naltolcevanjem, da je JNU — pristransko. Še nikoli nismo čitali tako infamnega napada, kakor ga je zagrešil »Slov. Narod« v omenjeni sobotni notici, toda gg. pri »Slov. Narodu« so menda izgubili vsak zmisel za poštenost in dopustnost v polemiki. »Slov. Narod« se v očeh poštene javnosti s tem, sam obsoja, kakor ne bi ga mogel nihče drug obsoditi, tudi ne stanovska časninarska organizacija.

+ »Narod« proti »Narodu«. »Slovenski Narod« je velik list. Velik namreč po svojem obsegu, izhaja namreč včasih kar na šestih, osmih ali desetih straneh. Kadar pa

hoče ljubljanskemu škofu dokazati, da je res velik (namreč »Narode«, ne škof), izide kar na 16 straneh. Tako obsežno vsebino pa je težko obdržati vso v glavi. Zato se »Narode« rado pripeti, da levice ne ve, kaj je zapisala desnica. Tako n. pr. beremo v večeršnjem »Narodovem« uvodniku, da je krvavo potrebna »močna roka« proti vsem »protidržavnim elementom«. Protidržavni elementi so seveda vsi federalisti, avtonomisti in kakor se že imenujejo tisti ljudje, ki zahtevajo revizijo ustave. Tako vsaj se glasi znana liberalno-demokratska teorija, ki jo zastopa n. pr. »Jutro« z železno doslednostjo, »Narode« pa z nekoliko manj doslednostjo. Takoj na drugi strani večeršnjega »Naroda« beremo namreč, da »popoln centralizem ni mogoče itd. Torej je po vsaki logiki potrebna revizija ustave. Torej je »Narode« revizionist. Torej je protidržaven element. Torej kliče »močno roko« sam proti sebi. Potrebna bi mu bila res.

+ Odgovor na naša vprašanja. Približno pred enim tednom je »Narode« napadel občinsko upravo ljubljansko, češ da je sprejela za magistratnega uradnika osebo, kateri je pretila v državni službi disciplinarna preiskava zaradi protipostavne prilastitve nekega sekvistiranege posestva. Kot odgovor na dotično »Narodovo« notico smo stavili »Narodu« nekaj prav zanimivih vprašanj, na katera »Narode« do danes še ni odgovoril. Ker je molk tudi odgovor, jemljemo »Narodov« molčeči odgovor za zadovoljstvo na znanje s pripombo, da je storjeno krivico popraviti častnejše kot molčati.

Kat. dijaštvu Slovenije!

Boj sovražnih sil je boj idej!
Dr. A. Mahnič.

Maribor — razvojni mejnik našega pokreta v poprevertnih dneh: kakor da bi bili večeraj izvršili pregled naših čet ter našega dela; kakor da bi večeraj polagali temelj bodočnosti. Koliko spremembe med nami in izven nas in v kratkem presledku treh let, odkar smo se iz lastne volje, iz svoje iniciative ter mladostnega idealizma zbrali v Mariboru, da manifestiramo, sklepamo ter sklenemo! Iznad obzorja majavosti in klonljivosti grmeč glas: Christus venit, discedite!

Danes stojimo pred V. kat. shodom v Ljubljani. — Tovariši! Pogledajte v anale našega gibanja: kat. dijaštvo je na drugem, tretjem ter četrtim kat. shodu v Ljubljani vsikdar dvigalo svoj glas — glas poguma, volje ter idealizma. Zvestoba tradicijam, naša misel, naša disciplina! — Lahko smo ponosni. Pred nami jasen sklep: Letos zopet zborujemo! Na nas vseh je, tovariši, da kujemo in klešemo, saj ne moremo in ne smemo preko težavnih ter odločilnih vprašanj, katere je skoro izživajoče vrglo pred nas razdobje treh let. In mi! Nikdar se še nismo razhajali brez jasnih sklepov, brez pripravljanja, da nas mora sklenjene skleniti še jače in čvrste.

Mi vsi, ki nas je rodil boj in ki v teški borbi dozorevamo, moramo takrat rešiti vsa vprašanja načelnega kakor tudi organizatoričnega značaja pod vidikom železne devize: Iz ljudstva, v ljudstvo, za ljudstvo!

Tovariši! Zavedajmo se pa pri tem, da se nismo nikdar in niti za trenutek izneverili veliki misli demokratizma, ki smo jo kakor instinktivno privzeli od svojega velikega Učitelja: slehernemu tovarišu, pa bodi najmlajši in najrevnejši, je dano, da predlaga, da nasvetuje, da sodoči.

Naš poziv gre vsem tovarišim: akademikom, bogoslovcem, srednješolcem; naš klic velja vsem tovarišicam; naša beseda je namenjena vsem našim organizacijam.

Tovariši! Tovarišice! Letos zborujemo zopet, sklenjeno ter enotno. Naš zbor se bo letos vršil ob ponosu na zgodovino ter uspehe našega pokreta; v znamenju ljubezni do našega ljudstva ter velike, ujedinjene, mogočne domovine. Ob širokookvirnosti naše koncepcije ter prožnosti naše pokretaške misli pa naj med vsemi tovariši žari zavest, da nam je blagovest, katero širimo, da nam je naše poslanstvo dano od zgoraj.

Ljubljana, o evharističnem prazniku 1923.

Dijaški pripravljalni odbor:

Vatovec France, phil., t. č. predsednik. Firingar Ivan, theol., t. č. tajnik.

Program

prevoza in izkopa judenburških žrtev v domovino.

29. maja. Ob 6. uri zvečer izkop žrtev v Judenburgu.

Za slučaj, da vožnja mrličev s posebnim vlakom ne bi bila dovoljena, odpeljejo se judenburške žrtve dne 30. maja 1923 ob 6.16 uri s tovornim vlakom iz Judenburga direktno v Maribor, kamor do spe 31. t. m. dopoldne. Zemelski ostanke Ivana Endlicher-ja se v tem slučaju odpravijo v posebnem vagonu s tovornim vlakom do Maribora, kamor dosepe 31. maja zjutraj oziroma dopoldne. V Mariboru se douvagonirajo v voz judenburških žrtev.

31. maja. Po zaricanjenju se vagon primerno okraši. Ob 4. popoldne svečan sprejem žrtev na kolodvoru. Sprejema se udeležijo — poleg zastopnikov odbora iz Ljubljane — mestna občina mariborska, politične in vojaške oblasti, kulturna in prosvetna društva mariborska.

1. junija. Ob 10. dopoldne odpelje vlak s krstami proti Ljubljani, kamor dosepe okrog 15. ure.

+ Zborovanje Nemške stranke v Novem Vrbsu. Dne 3. junija t. l. se vrši v Novem Vrbsu pokrajinsko zborovanje zaupnikov Nemške stranke. Popoldne ob 2. uri bo ljudski shod, na katerem govori več poslancev o političnem položaju.

Iz zunanje politike.

* Proračunska debata v italijanskem parlamentu. Italijanska poslanska zbornica razpravlja o državnem proračunu. Govorniki so skrajno zmerni in stvarni, toda kljub temu prihajajo na dan stvari, ki kažejo, da Mussolini ni napravil nobenega čudeža in da gre življenje kljub njegovim grobkim besedam svojo lastno pot. Poslanec Donati je v svojem govoru povedal, da sedanja vlada ni držala svojih obljub o izboljšanju gospodarskega položaja, marveč je le pomnožil izdajo zakladnih obveznic. Govornik je s številkami dokazal, da se je stanje državnega proračuna pod novo vlado še znatno poslabšalo. — Poslanec Lombardo-Pellegrino, ki so ga o priliki »soldinskih«, proti fašizmu naperjenih demonstracij na Siciliji zaprli, je na svojem lastnem doživljanju pokazal, kakšno brezpravje je uvedel fašizem v južnih pokrajinah. Temu nasilnemu režimu se južnoitalijansko prebivalstvo ne bo nikdar uklonilo. — Socialistični poslanec Laazzari je predlagal, naj zbornica začasni proračun odkloni. Ta vlada, je rekel Laazzari, ni revolucionarna, ampak reakcionarna.

Izkopu v Judenburgu prisostvujejo trije zastopniki glavnega odbora, ter spremljajo krste od Judenburga do Ljubljane.

2. junija. Ob 6. zjutraj se krste na ljubljanskem glavnem kolodvoru izvagonirajo in prepeljejo v Narodni dom, kjer se položijo na mrtvaški odru.

Občinstvu je dostop k mrtvaškim odrom dovoljen od 9. do 14. ure.

2. junija. Točno ob 15. uri svečanostni mrtvaški sprevod Narodnega doma na pokopališče k sv. Križu.

Krste se prepeljejo na šestih mrtvaških vozovih na pokopališče. Mrtvaški sprevod se bo premikal po nastopnih ulicah: Izpred Narodnega doma po Aleksandrovci, Dunajski, Sodni, Komenskega ulici, po Vidovdanci cesti, trgu Tabor, Ahacijevi, Martinovi cesti na pokopališče. Natančen vzpored in razvrstitev sprevoda se objavi pravočasno.

Po prihodu na pokopališče se krste prenesejo v kapelico, kjer se blagoslovijo, od tam na grobišče.

Po izvršenem cerkvenem obredu zapoje pevška družva žalostinko. — Nato nastopijo govorniki in sicer: zastopnik širšega odbora, zastopnik udruženja invalidov, zastopnik Omladine, zastopnik oblasti, končno predsednik glavnega odbora. — Ob sklepu govoro se izvrši odkritje spomenika, katerega izročil predstavitelj odbora zastopnikom mestne občine ljubljanske v last in oskrbo.

VSPORED

pogrebni svečanosti judenburških žrtev in mučenika Ivana Endlicher-ja v Ljubljani.

Narodnem domu od 9. do 15. ure dne 2. junija 1923. Krste judenburških žrtev in Ivana Endlicher-ja bodo razstajljene na mrtvaškem odru v Narodnem domu.

Ob mrtvaškem odru častne straže.

Točno ob 8. uri popoldne se prično pogrebne slovesnosti. Po izvršenem cerkvenem obredu zapoje Zveza pevskih zborov žalostinko.

Razvrstitev želnega sprevoda: konjenica, križ in žalna zastava, vojaška godba, oddelek vojaštva, Sokolstvo, akademska družva, Orlovška zveza, Skauti, šolska mladina, kulturna in prosvetna društva, godba jugoslovanskih železničarjev, Udruženje invalidov, dobrovoljci, častniki in vojniki bivšega 17. p. p., organizacija jugoslovanskih nacionalistov, pevška zveza, voz za duhovščino, odbor za prenos kosti Ivana Endlicher-ja, tovariši in sodočniki. Venec s trakovi, poklonjen spominu Ivana Endlicher-ja.

1. Zlat steklen mrtvaški voz s krsto Iv. Endlicher-ja. Ob vozu častna straža. Za vozom veni judenburških žrtev (nosijo uslužbenci Mestnega pogrebnege zavoda). 2. Črn odprt voz z draperijami in vojaškim emblemom s krsto Alojzija Roglja. 3. Črn steklen voz T. s krsto žrtve Alojzija Štefanoviča. 4. Črn steklen gala voz s krsto žrtve Antona Hafner-ja. 5. Črn steklen voz s krsto žrtve Karola Kozine. 6. Zlat angelski voz s krsto žrtve Jose Dautoviča. — Ob vsakem vozu judenburških žrtev 12 mož častne straže.

Za mrtvaškimi vozovi: Rodbina in sorodstvo judenburških žrtev in Ivana Endlicher-ja. Vojaki bivšega 17. p. p. — obsojenec. Odbor za prenos judenburških žrtev. Veliki župan in komendant Dravske divizijske oblasti. Predstavitelji inozemskih držav. Načelniki oddelkov pokrajinske uprave in centralnih oblasti. Oficirski zbor. Zastopstvo mestne občine ljubljanske. Akademski senat univerze krajevine SHS v Ljubljani. Akademsko trgovsko in obrtno zbornice. Zastopstva državnih oblasti in uradov. Zastopniki raznih občin. Zastopstva raznih korporacij in zavodov. Narodno ženstvo. Ostalo občinstvo. Oddelek vojaštva.

Nabralci prispevkov za judenburške žrtve se nujno pozivljajo, da vrnejo nabitralne pole — tudi prazne — najkasneje do 31. t. m. odboru na naslov dr. Tone Jamar, Prešernova ulica 5.

Odbor za prenos judenburških žrtev sporoča sporoča vsem društvom, korporacijam in organizacijam, oziroma šolskim vodstvom, ki se udeležijo pogrebni svečanosti na ta način, da tvorijo špa-

Mr za čas sprevoda, da bo v sobotnih jutranjih listih razglašeno, kje jim bo odkazan prostor.

Česká obec. V soboto odpovedne sudašenije se bo možna nevjice smutečnšho právodu judenburških obět-schůzka o 2½ hod. odpol. před kavárnou Emonou. V pátek schůze výborová a v sobotu večer obvyklá schůzka u Mraků.

Jadranska Straža se na temelju redne odobrove seje z dne 28. t. m. udeležijo pogrebnege sprevoda Ivana Endlicherja in judenburških žrtve korporativno s odborom in članstvom. Člani se nujno prosijo, da se zbere v ta namen dne 2. junija t. l. najkasneje ob pol 15. uri pred opernim gledališčem, kjer prejmejo društvene znake in se uvrste v sprevod.

Gremij trgovcev opozarja vse svoje člane, da se pogreba judenburških žrtev udeležijo polnoštevilo. V onih ulicah, po katerih se bo sprevod pomikal, naj bodo trgovine za čas pogreba zaprte.

Slovensko šidarsko in tesarsko društvo v Ljubljani se udeležijo pogreba judenburških žrtev ter Ivana Endlicherja dne 2. junija. Zbirališče točno ob dveh v društvenem lokalu. Obleka: kroj ali pa civilna s trakom in znakom, kateri so v društvenem lokalu pred pogrebom na razpolago. Točnost obvezna. — Odbor.

Dnevne novice.

— Občni zbor Okrajne Kmetske zveze v Novem mestu in političnega odbora SLS za novomeško okolico bo v ponedeljek 11. junija ob 10. uri dopoldne v Rokod. domu v Nov. mestu. — Člane krajevniš K. Z. in naše zaupnike vabimo k točni udeležbi. — Načelstvo.

— Slava 16. artilerijskega polka v Ljubljani. Ljubljanski topničarji praznujejo 5. junija svojo prvo polkovo slavo v spomin na dan, ko so baterije tega polka prvičkrat stopile na »Gosposvetško polje« — o priliki koroške ofenzive 1919 leta. Služba božja in rezanje kolača se vrši ob 10. dopoldne v vojašnici »Kralja Aleksandra I.« — Ob 4. popoldne bodo priredili vojaki razne športske igre, pri čemur bo sodelovala godba Dravske divizije. Na slavo se vabijo vsi topničarji-častniki, podčastniki in redovi, ki so se udeležili vojaških operacij na Koroškem v 1919. letu.

— O »verski blaznosti« zopet na dolgo in široko piše »Slovenski Narod«, opisujejo slučaj zblaznelosti neke služkinje v Mariboru. Ignorantom pri »Slov. Narod« bodi povedano, da »verska blaznost« kot kakšen posebni določeni tip umobolja sploh ne eksistira. Eksistirajo le blodne ideje najrazličnejše vsebine, med temi tudi verske, ki nastopajo kot znak pri najrazličnejših vrstah umobolja. Tako n. pr. se blodne ideje verske vsebine lahko pojavljajo tako pri paraliziranih kakor pri paranoi, tako pri ljudeh, ki so bili v zdravem stanju pobožni, kakor pri ateistih itd. itd. »Slovenski Narod« naj si preskrbi kakšno učno knjigo psihijatrije — morebiti najde tam tudi tisto posebno vrsto duševne astenije (oslabelosti) ki je značilna zanj.

— Iz Trebelnega. 27. maja, praznik presv. Trojice, je bil za našo župnijo dvakrat praznik. Obhajali smo slovesno jubilej 25letnice našega tako zelo ljubljenege knezoškofa in obenem imeli slovesen sprejem žen, deklet in fantov v Marijine družbe. Ostal bo nam vsem ta dan v globokem spominu. Ob trideletni na deset se je pomikal sprevod Marijinih družb, vrtae in Orličev iz našega novega Marijinege doma med slovesnim potrkanjem starih zvonov v cerkev k službi božji. V cerkvi se je vršila cerkvena slovesnost v spomin pomemljivega dne. Organizacije so pristopile k sv. obhajilu in je darovale za svojega častiljivega nadpastirja. Naša srca so imela le eno željo: »Bog ga nam ohrani še mnoga leta!« — Popoldne ob dveh smo imeli v cerkvi govor, nato pa je bil sprejem v Marijine družbe. Po cerkveni slovesnosti se je zbralo občinstvo v bogato okrašeni novi društveni dvorani. Govorniki so nam klicali v spomin veliko ljubezen in skrb presvetlege vladike do svoje škofije, do katoliških organizacij, zlasti do Marijinih družb, ki uresničujejo njegovo geslo: »Po Mariji k Jezusu!« Po marijanskih deklaracijah je sledila predstava: »Lurška pastirica.« Ljudje so zapustili dvorano polni navdušenja in pripravljani še pomagat, da dovršimo Marijin dom še v ostalem.

— Vrhnika. Neki tukajšnji brezplivni, orjunsko navdahnjeni strahopetni privandranec se je zeletel v svojem trobitu v namišljena »Katoliško-narodna podjetja« in grozi, da bo vse privandranca pognal čez mejo. Gospodje, kar začnite poganjati. Pa verjemite, da ne bo letelo čez severno mejo, ampak tudi čez južno, in sicer vse, kar je privandralo od tam. — Zdravo!

— Za jugoslovansko cionistično naselbino v Palestini. Na cionističnem pokrajinskem kongresu v Novem Sadu so te dni nabrali med udeleženci za nakup zemlje v Palestini za cionistične naseljence iz Jugoslavije 250.000 Din; vrhu tega dobe naseljenci vozove, živino in vse potrebno poljedelsko orodje.

— Javna varnost v Hrvatski in Slavoniji. Tekom meseca aprila t. l. se je v Hrvatski in Slavoniji pripetilo 896 zločinov, 1079 prestopkov, ki jih vodijo kazenska

sodišča in 1762 takih, ki razsojajo o njih upravne oblasti. Krivceve so izsledili 6074; in to 5453 moških in 621 ženskih. Od teh so zaprli 425 oseb, 5649 je ostalo na svobodi.

— Stekel pes oklal sedem oseb. 27. t. m. se je pojavil v Novem Sadu stekel pes, ki je popadel mnogo oseb. Na Pasteurjevem zavodu je iskalo doslej pomoči sedem oseb. — Na Sedmograškem je nastopila v zadnjem času pasja steklina epidemija. Tekom 10 dni je umrlo osem popadenih oseb. — V Zagrebu je bilo tekot zadnjih 10 dni popadenih od psov — steklih ali ne — 60 oseb.

— Iz zagrebškega občinskega sveta. — Zagrebški občinski svet je imel 28. t. m. svojo sejo. Prof. Jelašić je interpeliral radi agitacije za jugoslovanskega Sokola po šolah. Župan Heinzel je odgovoril, da bo storil energične korake, da se krivci kaznujejo. — Na interpelaciji obč. svet. Hrustića je župan naznanil, da bo mestna uprava tekom velikih počitnic dala mestne šole na razpolago šolski mladini z dežele, ki bo v tem času obiskovala glavno mesto. Mestna uprava bo v ta namen preskrbela tudi 120 postelj.

— Veterinarski kongres. V Zagrebu se je 28. maja otvoril jugoslovanski veterinarski kongres, ki mu je prisostvovalo do 200 oseb. Za predsednika društva jugoslovanskih veterinarjev je bil izvoljen dr. J. Mladenović, za podpredsednika Požaić in Korošec.

— Slovenski dijaški zadrugi v Pragi so darovali: Psejojnica Maribor 3000 Din, Hranilno in posojilno društvo Ptuj 9000 Din, Jadranska banka 500 Din, veletrgovina Jelašič 250 Din, tvrdka Kalmus in Ogoreve 200 Din, tovarna Ivan Bonač 200 Din, veletrgovina Medič, Rakovec in Zanki 200 Din, parni mlin Majdič Kranj 100 Din, tvrdka Kollman 100 Din, trgovina Franjo Čuden 100 Din, veletrgovina Sever in Comp. 100 Din, tvrdka Agnola 50 Din in tvrdka Medved 50 Din. — Slovenska dijaška zadruga v Pragi se tem potom vsem velikodušnim dobrotnikom iskreno zahvaljuje.

— Poročila sta se dne 17. maja g. Ivan Verhovnik, orožniški narednik v Spod. Dravogradu in gdč. Karla Rožnik, trgovka v St. Andražu v Hla-zolah. Bilo srečno.

— V Bohinj! Opozarjamo č. duhovščino, kakor tudi somišljenike iz lajških krogov na tozadnevni oglas v današnji številki.

— Ob blagoslovljenju motorne brigadne v Domžalah v nedeljo, 3. junija se udeleži vaje popoldan ob 2. uri tudi ljubljansko poklicno gostilstvo s svojo novo auto-motorno brigado. Ker nastopita tukaj dve najnovejši in največji motorni brigadi, je v interesu vsakega gasilnega društva, da si to orodje ogleda in vidi njega pomen in potrebo. Slavnost se vrši ob vsakem vremenu.

— Iz Preske. V nedeljo popoldne je priredila naša Mar. družba slavlje na čast prevzvišenemu nadpastirju. Najprvo je nastopila skupina deklic iz Mar. vrtae s primernimi deklaracijami. Nato je v prisrčnih besedah orisal pred. g. svet. Janez Brenec življenje ter neumorno in mnogozaslужno delovanje našega visokege jubilanta. H koncu so še igrale deklete misijonsko igrice: Klic božji. Udeleženci so bili prav zadovoljni ter so prostovoljno darovali 700 K za potrebe misijonov.

— Organizacija intelektualnih delavcev. V nedeljo, dne 27. t. m. je bil 3. sestanek organizacij intelektualnih delavcev, katerega se je udeležilo 14 organizacij s 23 zastopniki. Po obnem poročilu so se sprejeli sledeči sklepi: 1. Ustanovi se združenje vseh organizacij intelektualnih delavcev po zgledu francoske C. T. J. v svrhu moralne in materialne podpore intelektualnih delavcev v Sloveniji. 2. Izvolili se je soglasno 6 članski pripravljalni odbor, kateri ima nalogo prirediti pravila in stopiti v stik z vsemi organizacijami intelektualnih delavcev. 3. Pozvati je vse organizacije intelektualnih delavcev k sodelovanju v svrhu čim hitrejšie dovršitve združenja, tako da bode možno na meseca decembra t. l. v Parizu se vršecemu občnemu zboru C. T. J. izimeti svojega delegata. 4. Po izvršenem združenju v Sloveniji je iskati stikov z enakimi organizacijami v vsej državi v svrhu skupnega enotnega nastopa. Vse organizacije intelektualnih delavcev, ki so bile vabljene na zadnji sestanek, a se temu niso odzvale, pozivamo, da se v svrhu informacij zglašijo v uradnih urah v pisarni Slovenske Matice. — Pripravljalni odbor.

— Ruski odbori šole in delovni oddelki se poštinae prosti. — Tozadevno odredbo je ministrstvo tako izpolnilo, da se tudi za dopise, ki jih pošiljajo ruski odbori, šole in delovni oddelki »Državni komisiji za ruske begunce« ne plača nobena poštnina.

— Prostovoljno gasilno društvo v Horljnu pri Vrhniki obhaja dne 19. avgusta t. l. 40 letnico ustanovitve s primerno slavnostjo. Vspored slavnosti se pravočasno objavi. Okoliška društva naj se blagovoljijo ozirati na naše slavlje.

— Imena porotnikov za porotno zasedanje, ki se prične 4. junija. A. Glavni porotniki: Arh Janez, posestnik, Bodešče (Radovljica), Thaler Gabriel, posestnik in gostilničar, Železniki, Galjot Janez, posestnik in trgovec, Cerklje pri Kranju, Engelsberger Ivan, trgovec, Trzič, Brezovšček Konrad, posestnik in gostilničar, Ljubljana, Černe Miha, posestnik in pek, Sava (Kranjska gora), Erman Fran, posestnik, Zg. Lipnica (Radovljica), Jan Vinko, lesni trgovec, Gorje, Praprotnik Simon, mizar in pos. Ljubljana, Jenko Janez, pos. in mlinar, Zg. Brnik, Križnič Alojzij, trgovec, Brod (Logatec), Podobnik Janez, posestnik, Bukovica, Kleindienst Rudolf, posestnik, Peračica (Radovljica), Černe Jakob, pos. in hotelir, Kranjska gora, Rode Franc, posestnik, Vrhnika, Avsenik Ivan, posestnik, Zgoše, Čufer Andrej, posestnik in trgovec, Jesenice, Dolenc Matevž, posestnik, Praprotno (Škofja Loka), Ažman Janez, posestnik

Zg. Lipnica (Radovljica), Kollmann Robert, trgovec in posestnik, Ljubljana, Cvenkel Anton, posestnik, Ljubno (Radovljica), Cerar Jakob, pos., Ološ, Pogačar Ivan, pos. in čevljar, Predt. Perne Anton, posestnik, Poulje (Kranj), Mrak Jože, posestnik, Podgorje (Kamnik), Smolej Anton, posestnik, Dovje, Palovšek Anton, posestnik in sedlar, Lesce, Slivnik Janca, posestnik, Sp. Gorge, Gabriel Fran, posestnik, Javornik (Kranjska gora), Benedik Fran, posestnik, Studeno (Škofja Loka), Jeglič Jakob, gostilničar, Sp. Dupleje, Florin Karol, posestnik in mesar, Stob, Zelnik Miha, posestnik in trgovec, Dvorje (Kranj), Burgar Jos., posestnik in gostilničar, Zg. Brnik, Simončič Fr., posestnik, Litija, Zibert Josip, posestnik, Pivka (Kranj). — B. Nadomestni porotniki: Kunc Al., krojač, Malnar Jurij, trgovec, Glavič Jernej, trg. in pos., Franzl Srečko, trgovec, Vrhovec Josip, posestnik, Scagnetti Fran, posestnik, Zajc Fran, urar in pos., Mlakar Rudolf, trgovec, Košak Peter, gostilničar, vsi v Ljubljani.

— Is naše države izgnan je za dobo 5 let trgovaški sodnik Jožef Otahal.

— Tatvine in vlom. Gospodu Skalckemu v Kamdru je bilo ukradeno 8000 K vredno kolo znamke »Norec št. 417.543. — 3 gonilni jermenji in več drugih reči je bilo ukradenih Urbanu Tratniku v Cerkljah, kateri je oškodovan za 7888 K. — V Čretah je bilo ukradeno Alojziju Košiču 27.680 kron. — V Kanjarci je bilo vlomljeno v pisarno prometopne družbe Belokrajina. Vlomilec so odnesli orožje, vredno 5675 K. — V Vinjgorci so odnesli vlomilci Ignaciju Megliču obleke v vrednosti 15.868 K. — V Jelševniku so odnesli vlomilec Jožetu Vrtni obleke, perila, čevljev in srebrnine v vrednosti 22.840 K. — Petru Zupanu na Selu pri Smarjeti je bil ukraden živeč v vrednosti 9970 K, Ivani Marjetič v Zloganju pa obleka, perilo in srebrnina v vrednosti 4480 K. —

— Čevlje kupujte od domačih tovarov »vrdke Peter Kozina z znakom Peko, ker so isti priznano najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na debelo in drobno Ljubljana, Breg šte. 20, ter Aleksandrova cesta šte. 1. 3322

Primorske novice.

p Brezpravje. 27. maja t. l. je bila v Komnu napovedana predstava »V nižavici, katero je oblast pravilno dovolila. Od vseh strani so prišli naši ljudje, da se počivajo ob domači kulturni prireditvi; dvorana je bila polna. Tik pred začetkom predstave pa je prišel trop fašistov in v imenu nabrežinskega fašja ukazal, da se predstava odpove; ako tega prireditelj ne store zlepa, bo govorila sila. Temu nasilju je prisostvoval brigadir iz Komna, ne da bi nastopil za spoštovanje zakona in oblasti, ki so prireditelj dovolile. Slovincem ni preostalo drugega, nego da so se udali silam. Dejansko je bila pa tudi to pot v prvi vrsti tepena — Italija. To se bo ob svojem času že pokazalo.

Raznoterosti.

r Znamenje smrti. Nekateri zdravnik v Lonzonu, mogoče tudi drugod, imajo to navado, da bolniku, kateri je obolen na srečo ali na prsih, napravijo z višnjevim svinčnikom znamenje na ogroženem mestu, kar omogoča, da se pri nadaljnih obiskih pospeši preiskovanje. Nekateri tako zaznamovani bolnik je naslednje noč umrl. Na isto posteljo pa je prišel drugi, kateremu je zdravnik naredil tudi tako znamenje s svinčnikom. Ko je zdravnik odšel, se obrne sosednji bolnik k temu tr mu reče: »Z vami je ven, ste že tam, imate že številko.« »Kaj mislite s tem reči, ne razumem vas,« odgovori mu ta. »Vsakemu, kateri je zgubljen in mora kmalu umreti, napravijo na gotovem mestu znamenje s svinčnikom.« V tem trenutku je bolnik planil pokoncu, se urno oblekel ter bežal iz bolnice, ne da bi pogledal vsaj malo nazaj.

r Debela ženska. Neka ženska mora mnogo potovati po železnicah. Toda vsled njene debelosti ji je nemogoče, da bi se prerinila skozi vrata osebnega voza. Prosila je toraj železniško ministrstvo, da se ji dovoli potovati v službenem vozu vlaka. To se ji je tudi dovolilo, toda s pripombo, da železnica ni odgovorna za kakšno eventualno poškodbo, katera bi se ji lahko primerila v takim vagonu in pa da se jo sme pred vsakokratnim izstopom preiskati.

r Ljubitelj gor. Neki Albert Flening, prijatelj Ruskina in Gladstona, ki je pred kratkim umrl, je določil v oporoki, naj ga vpepele, pepel pa neso na gore, ktere je v življenju tako ljubil, ter tam raztrosi.

r Kje je mrtvec? »Prosim za prepis mrtvaškega lista od moža, kateri sedi poleg mene,« je nagovoril Anglež službojčega uradnika. Uradnik ga začudeno pogleda, kajti poleg njega ni bilo nič drugega kot mal zaboj. »Morda ste se zmotili in niste prišli na pravi naslov.« »Ne,« mu ta odgovori, »želim prepis mrtvaškega lista John Mc Milana.« »Toda,« pravi uradnik, »potem pa on ne sedi zraven vas.« »Pač,« pravi Anglež ter pokaže na zaboj ter razloži uradniku, da ima v istem pepel umrlega, katerega pošlje njegovim sorodnikom v Ameriko, zraven pa prepis mrtvaškega lista.

r Tudi stanovanjska mizerija. V Yiewsly na Angleškem je nek mož prosil, da se sme začasno naseliti v novo mrtvašnico, ker ni imel stanovanja.

r Druge znamke. Par transvalskih poštah znamk po 6 penijev iz leta 1876 je bilo v Londonu izklicanih za 70 funtov Sterlingov, to je okoli 120 tisoč kron.

r Četvorke je povila v West Verginiji v Ameriki neka 37 letna žena, katerih vsak je tehtal pet in četrt funta. Vsi štirje so dečki ter zdravi.

r Huš gosak. V Haryportu na Angleškem je napadel gosak 15 mesečnega otroka ter ga vlekel v bližnji ribnik, da bi ga utopil. Na razburjeno

ganjanje gosl so prišli domači ter rešili otročiča.

r Trezne mesto. V Brandon-u na Angleškem, ki šteje 6000 prebivalcev, že šest let ni imelo sodišča opravka s pljanji.

r Bres mature na univerzo. Na Pruskem bo v bodoče omogočen vstop na univerzo mladim nadarjenim ljudem tudi brez mature na srednji šoli.

r Poljsko žasnikařstvo. Poljsko žasnikařstvo se nahaja v težkem položaju. List za listom ne izide več zaradi prevelikih draginskih razmer. Zaradi tega so sklenili poljski žasnikaři na svojem shodu v Varšavi, prositi vlado, naj se odpravi carina na papir, zniža davek, telefonske, poštno in železniške pristojbine.

r Učen vel. Angleški guverner Nove Zelandije poroča nekemu angleškemu listu, da je tam slišal kmeta v klasični grščini vpiti nad volom, kateri se pa ni premaknil z mesta, če ga je priganjal v angleščini!

r Zaklad. Neki poljski delavec blizu Pariza je razbil staro mizo, da bi jo požgal, pri tem pa našel v njej 122 zlatnikov po 50 frankov z napisom Ludvik XVI. Zlatniki so bili 150 let skriti v mizi.

Gospodarstvo.

Kmetijski pouk po deželi.

Oddelek za kmetijstvo priredi v prvi polovici meseca junija t. l. naslednja strokovna predavanja, in sicer:

na Kranjskem: v nedeljo, dne 3. junija t. l. v Trebelnem o splošnem kmetijstvu in občinskih organizacijah (Gregorc); v Brdu o živinoreji (Marinček); na Sv. Gori in Vidrgi pri Litiji o poljedelstvu, živinoreji in sadjarstvu (Jereb); v Koprivniku o sadjarstvu (Zdolsek); v Dobilcah o vinoreji in združništvu (Konda); v Stari Loki o živinoreji (Hladnik); v Sodražici o mlekarstvu (Pevc); v Rovtah o sadjarstvu (Matjašič A.).

V nedeljo, dne 10. junija t. l.: v Št. Jerneju o sadjarstvu (Ambrož); v Smartnem v Tuhinju o sadjarstvu (Marinček); v Črmošnjicah o vzreji bikov in telic in sadjarstvu (Kafol); v Dovu pri Št. Vidu o zboljšanju kmetijstva (Jereb); na Vrčicah o živinoreji (Konda); v Zabnici o živinoreji (Hladnik); v Sp. Lipnici o hlevskem gnoju in umetnih gnojilih (Sustič); v Cerknici o važnosti mladinskih klubov (Matjašič A.); v Danah o splošnem gospodarstvu (Zdolsek).

Na Štajerskem v nedeljo, dne 3. junija t. l.:

v Št. Vidu nad Valdekom o kmetijstvu združništvu in živinoreji (Wernig); v Poljčanah o splošnem kmetijstvu (Strekelj); pri Sv. Trojici v Haložah o vinogradništvu (J. Zupanc); v Turnišču (Prekmurje) o škodljivcih in boleznih sadnega drevja in vinske trte (Vojsk); pri Sv. Heleni in Sv. Jurju v Prekmurju (Pavlica).

V nedeljo, dne 10. junija t. l.: v Framu o splošnem kmetijstvu (Strekelj); v Leskovcu (okr. Ptuj) o vinogradništvu (J. Zupanc); v Družmirju o zboljšanju kmetijskih pridelkov (Wernig); v Bodoncih in Vadarcih (Prekmurje) o sadjarstvu in živinoreji (Pavlica).

g Žitni trg. Na novosadski produktni borzi notirajo žitu sledeče cene: pšenica 435 Din, oves 285—290 Din, ječmen 252-50 Din, pšenična moka št. 0 650 Din. Promet slab.

g Slavenska banka d. d. Zagreb, ekspozitura Jesenice, je pričela s poslovanjem dne 11. maja letos.

g Tuja žitna tržišča. Cena žitu v Bolgariji (za 100 kg) je bila zadnje dni sledeča: pšenica 585—600 levov, rž 470—490 levov, ječmen 440—460 levov, oves 460—500 levov, pšenična moka št. 0 850—900 levov, pšenična moka št. 4 780—790 levov. — V Češko-slovaški: pšenica 175 Kč, rž 115 Kč, ječmen 135 Kč, oves 135 Kč, koruza 120 Kč, pšenična moka št. 0 135 Kč. — V Avstriji: pšenica 4200 Ka, ječmen 2200 Ka, koruza 2550 Ka, oves 2500 Ka.

g Izvoz sladkorja iz Poljske. V sladkorni kampanji leta 1922-23 je bilo izvoženega iz Poljske 95.000 ton sladkorja.

g Aglio za slat v Nemčiji je določen od 30. maja do 5. junija s 991.900 odstotkov.

g Cena volni na Mažarskem. Volna srednje kakovosti se plačuje danes na Mažarskem kilogram po 2000 mažarskih kron. Družba »Futurac« je dobila dovoljenje za izvoz 1 milijona kilogramov na Laško. V bližnji prihodnosti izide vladna naredba, ki bo obsegala pravila glede izvoza.

g Ameriška industrija se je v zadnjem čenst tako oživila, da po nekaterih podjetjih primanjkuje delavcev. Zbog tega pritiskajo industrialci na vlado, da bi se kvota izseljencev nekaterim deželam, zlasti Angleški in Nemški, povečala. Doselej tem prošnjam vlada še ni ugodila in se čuje, da tudi ne bo še tako kmalu njih prošnja vpoštovana.

g Velika nevarnost proti krompirjevi ležini na Francoskem. M. Feytaclid je sporočil znanstveni akademiji v Parizu, da se je silno razširil črv doryphora. Uničuje listje in stebila ter se zbog tega ne morejo razviti gomolji. Najbolj je po njem prizadeta girondska pokrajina. Avtor navaja več sredstev, s katerimi se uničuje ta grozni škodljivec. — Bržčas gre tu za hrošča, ki ga natančneje opisuje Erjavec med škodljivimi živalmi. Prvotna njegova domovina je Amerika, kjer strašno gospodarja na krompirjevih njivah. Kakor je videti, je ta nesreča zanešana zadnja leta v Evropo. V sred-

nji in vabodni Evropi ga še ne poznajo, a treba bo vse ukreniti, da se ne vtihotapi v naše kraje.

g Gospodarska kriza na Slovaškem se občuti posebno v porcelanski in stekleni industriji, ker obsega domača potreba samo 5 odstotkov cele produkcije, a izvoz je otežkočen zaradi visokih pristojbin in delavnih mezd. Podjetniki se preobloženi z blagom in jim je mogoče izpečati le majhen del, ker kupuje občinstvo samo najnujnejše stvari. Industrialci prošje neprestano, naj se jim znižajo davki in prevozne pristojbine, sicer je izvoz nemogoč ter sanacija gospodarske krize neizvedljiva.

g Papirnica in tvornica za celulozo v Rušomberku, v kateri je bilo skozi pet mesecev ukinjeno vsako izdelovanje, prične v prihodnjih dneh z obratovanjem v polnem obsegu. Uprava tvornice je ugotovila, da so se razmere toliko izboljšale, da se more zopet pričeti s delom. Tudi je uprava sklenila z delavci pogodbo, po kateri bodo prejšnji delavci zopet sprejeti, če se strinjajo s 40% meznim znižanjem. Na tem temelju se je dosegel sporazum in delavci se že priglajajo na delo.

g Statistika ruske inozemske trgovine izkazuje za mesec marec vrednost 17 milijonov zlatih rubljev. Postavka izvoza za mesec marec je prvič za nekaj prekosila postavko uvoza. Ves primanjkljaj v prvem četrletju tega leta znaša 1 in pol milijona proti 80 milijonom v prvih treh mesecih lanskega leta. Govoreč o pomenu teh podatkov sodi »Ekonomičeskaja Zizuc, da bo bilanca ruske inozemske trgovine v enem ali dveh letih aktivna, če bodo imeli na Ruskem dobro letino.

g Nov petrolejev vir na Moravskem. V Mistrine blizu Kijeva so našli močan petrolejev vir. Tu gre za povsem nov vir nafte, ki jo pridobivajo na več mestih ondotnega okoliša.

BORZA.

Curib, 30. maja. (Izv.) Pešta 0.1050, Berlin 0.0098, Italija 26.30, London 25.62, Newyork 554.5, Pariz 26.62, Praga 16.5850, Dunaj 0.007825, Sofija 5.60, Zagreb 6, Varšava 0.0097.

Zagreb, 30. maja. (Izv.) Pešta 1.65—1.7250, Berlin 0.15—0.1550, Italija 4.36—4.38, London 425 do 426, Newyork 91—92, Pariz 6—6.0750, Praga 2.75—2.76, Dunaj 0.18—0.18125, Curib 16.625 do 16.70. — Valuta: lira 4.28—4.30, dolar 89.50 do 90.50.

Ljubljanske novice.

Ij Sv. maša in Libera za judenburške žrtve bo ob 8. uri zjutraj v soboto pri č. č. oo. frančiškanih. Prosimo vse katoliške prosvetne in nabožne organizacije mesta in bližnje okolice, da pošljejo k sveti maši številna zastopstva. — Tajništvo SKSZ.

Ij Judenburške žrtve pripeljejo v Ljubljano v petek. Ob tej priliki ne bo nobenega sprejema. Žrtve bodo položili na mrtvaški oder v Narodnem domu. Občinstvo jih bo lahko kropila v soboto od 9. dopoldne do 2. popoldne.

Ij Najvišje odobrenje. »Narod« poroča, da namerava ljubljanski občinski svet prekrstiti škofjo ulico v Jegličevo ulico in pristavlja: Nimamo nič proti temu. — To se je občinski svet ljubljanski včeraj odahnil, ko je to pripombo bral!

Ij Akcijski odbor (širši) državnih namočencev, železničarjev in upokojencev ima prihodnjo sejo v petek 1. junija ob 19. uri 30 minut na Turjaškem trgu št. 2. Seja važna. Vse organizacije naj sigurno pošljejo delegate. Poročilo iz Beograda. — Akcijski odbor.

Ij »Emona« in mestna občina. Z mestnega magistrata se poroča, da je g. župan dr. Perič sistriral sklep občinskega sveta glede na udeležbo mestne občine pri opekarni »Emona«. Akcijski odbor Zveze delovnega ljudstva je ta županov ukrep soglasno odobril.

Ij Člani kat. akad. starešinstva se vabijo, da se udeležijo danes procesije Sv. Rešnjega Telesa skupno s kat. akad. društvi. — Zbirališče ob pol devetih pred semeniščem. — Predsednik.

Ij Okle ljubljanskim hišnim posetnikom! Odbor za prenos judenburških žrtve se je obrnil na Prvo društvo hišnih posetnikov v Ljubljani s prošnjo, da ob cestah in ulicah, po katerih bo dne 2. junija t. l. šel mrtvaški spreved judenburških žrtve razobesijo žalne zastave. Hišni posetniki se vabijo, da se temu oklicu odzovejo.

Ij Seja društva Dr. J. E. Krek se vrši v petek 1. junija ob pol 9. zvečer v pisarni društvenega podpredsednika dr. Jos. Mohoriča (Miklošičeva cesta 10). Razgovor o izdaji Krekovih spisov. K seji se vabijo tudi neodborniki, ki se za vprašanje zanimajo.

Ij Preskrba Ljubljane z mlekom. S 1. majem t. l. se je ustanovila namesto dosedanjega Mlekarkega oddelka Gospodarske zveze in Mlekarke družbe za Jugoslavijo nova delniška družba Zdržene mlekarne, d. d. v Ljubljani, ki je prevzela aprovizacijo Ljubljane z garantirano zdravim higijeničnim predpisom odgovarjajočim pasteriziranim mlekom. Po začetnih težavah razpolaga danes z zadostno množino mleka, ki ga oddaja v poljubnih množinah na debelo in na drobno v svoji centrali, prodajalnici pod semeniščem in na dvorišču Gospodarske zveze ter ga dostavlja tudi na dom. — Pisarna se nahaja v Vojaški ulici 10 (Friškovec) poleg Belgijske vojašnice telef. 446.

Ij Mladinski dom — Kodeljevo. Danes v četrtek, dne 31. maja ob petih slovesen sklep šmarne, govor dr. Mihael Opeke, darovanje. Ob šestih popoldne nogometna tekma SK Primorje rez: SK Slovan rez. Med odmorji godba.

Ij Zabavni večer priredi društvo »Soča« v soboto dne 2. junija v hotelu »Tivolci«. Na sporedu je: nagovor, petje, godba, kuplet in komični nastopi. Odbor vabi na to vseskozi domačo prire-

ditov svojo žlano in prijateljca. Začetek ob 8. uri zvečer.

Ij Nočni izgredi v Ljubljani. Začne žase se je pojavljalo v Ljubljani posebno ponoči izgredi in se kati nočni mir. Pooblašteni smo opozoriti občinstvo, da bo policijska direkcija proti izgrednikom nastopala najstrožeje po zakonu.

Ij Nesreča. Kolesarja Sergij Jeglič in Aleksander Kovač sta zadela s kolesom drug v drugega. Kovačevo kolo je močno poškodovano.

Ij Poljejska kronika. Branjevec Peter Guberšek je 28. maja ob pol 22. izgubil od Fabjanovega bara do Karlovaškega mesta veliko slatnine. Tatvina ni izključena. — Velik nočni kralov so delali po Aleksandrovi ulici ob pol 4. zjutraj 28. maja knjižgovec Stanislav Feldstein, dalje Fran Jelinčar, Viktor Cuk, Pavel Prepeluh in Lovro Sitar in odšli nato v Tivoli. Oblasti jih bodo primerno nagradile za razvado tako zgodaj zjutraj delati oblastvom nenaznanjene budnice po mestu. Ista družba je precej povečana priredila ob pol dveh zjutraj serenado pred komando dravske divizije. — Joško Sever je 27. maja ob 11. povzročil večji izgred in kričanje na Gosposvetaki cesti, ki tudi ne bo ostal nezakazan. — Energičen mož je strojevodja južne železnice Jože Jamsky, kateremu je bil ukraden v neki gostilni 1400 kron vreden klobuk. Jamsky je sumil, da mu je odnesel klobuk neki Jože A. Sel je za njim in dobil svoj klobuk v Jožetovem stanovanju. Jože pa tudi ni bil v zadregi in je rekel: »Brez klobuka sem prišel v gostilno, kar sem pozabil, in vzal vaš klobuk, ki je podoben mojemu.« — Karlu Knolu, posestniku na Selu je bilo ukradeno ponoči iz kleti obleke v vrednosti 3640 K. — Družba mladih ljudi je 27. maja ob pol 12. ponoči vdrla na dvorišče gostilničarke Neže Končan na Glincah, zakar so valili z dvorišča sode na cesto in izruvali na vrtu 500 Din vredno vrtnico. — Na glavni kolodvoru je bilo Francu Krišihu iz Kočevja ukradenih več stvari v vrednosti 25 dolarjev. —

Narodno gledališče.

DRAMA.

Četrtek, 31. maja: Zaprto.
Petek, 1. junija: »Hasnaginica«. Dijaska predstava po znanih cenah. Začetek ob štirih popoldne. — Izven.
Sobota, 2. junija: »Hasnaginica«. — Izven.

OPERA.

Četrtek, dne 31. maja: Zaprto.
Petek, 1. junija: »Rigoletto«. Gostovanje g. Josipa Rijavca. Začetek ob 8. uri zvečer. — Red A.
Sobota, 2. junija: »Tosca«. Gostovanje g. Josipa Rijavca. Začetek ob 8. uri zvečer. — Red D.

Za danes napovedana operna predstava Madame Butterfly odpade vsled nemadne obolenosti gosta — gospe Bourago. Uprava obvešča abonente E, da jim nadomesti to predstavo v prihodnjem tednu z napovedanim gostom. Prodane vstupnice ostanejo v veljavi. Danes zvečer sta obe gledališči zaprti. Dnevna blagajna prodaja vstupnice za petek — Rigoletto in soboto — Tosca z gostom Rijavcem.

Pevski vestnik.

p Občni zbor »Ljubljane«. Slov. glasbeno društvo »Ljubljana« je imelo v ponedeljek, 28. maja, občni zbor, ki je bil skoro polnoštevilno obiskan. V sled obolenosti predsednika g. dr. Kimovca je otvoril občni zbor društveni podpredsednik g. Rado Šturm, ki je v svojem poročilu spominjal na marljivo delovanje društveno in se zahvalil za neumorno in uspešno delovanje odsotnemu g. predsedniku in društvenemu pevovodji g. Marku Bajuku, kar je občni zbor potrdil z viharim odobravanjem. Občni zbor je izrekel tudi pohvalo g. tajniku Podgorniku, ki je moral žal službeno odpotovati, za njegovo vzorno delovanje, kakor g. blagajnik Medved u. »Ljubljana« je priredila v preteklem društvenem letu štiri samostojne koncerte, zadnjega ob svoji 30letnici; sodelovala je pa pri raznih prireditvah, kakor pri pevski prireditvi pri Devici Mariji v Polju, pri Zvezni prireditvi v Celju, v Ihanu, v Selcah pri odkritju Krekove spominske plošče, v Škofji Loki, pri koncertu v Ljubljani 1. decembra, ki ga je priredilo Jugoslovansko novinarsko združenje, pri koncertu Zveze pevskih zborov in ob raznih drugih priložnostih. — V sled prvonce dosedanjega predsednika dr. Kimovca, ki radi bolehnosti ne more prevzeti več predsedstva, je bil soglasno za predsednika izvoljen g. Fr. Smodej, glavni urednik »Slovenca«. Za podpredsednika je bil izvoljen g. Rado Šturm, za tajnika g. Tone Kos, za namestnika g. Leopold Nagoče, za blagajnika gosp. Jože Kikelj, za namestnika g. Franc Globalnik, za arhivarja g. Fr. Pajk, za namestnika ga. Amalija Bajukova, za gospodarja g. Jernej Ložar, za nam. gđ. Karolina Gril, za nadzornika g. dr. Ign. Šiler. Društvo ima tedensko redno pevске vaje, in sicer za ženske vsak ponedeljek od 7. do 8. ure, za moške od 8. do 9. ure, skupne vaje pa vsak četrtek od 8. do 9. ure.

Cerkveni vestnik.

SPORED

procesije presveteega Rešnjega Telesa v stolnici.

Ob 8. uri slovesna pontifikalna maša. Ob pol devetih se prične ob vedrem vremenu pokitati procesija, ki gre: Pred Škofjo — skozi Stritarjevo ulico — pred frančiškansko cerkev — I. blagoslov. — Skozi Wolfovo ulico, mimo Zvezde — Gosposko ulico pred križevniško cerkev, II. blagoslov. — Skozi Križevniško ulico, čez Šentjakovski most, pred šentjakovski znamenje, III. blagoslov. — Po Starem in Mestnem trgu pred mestno hišo, IV. blagoslov.

Razvrstitev.

- I. Šole: 1. Peta mestna deška osnovna šola. 2. Tretja mestna deška osnovna šola. 3. Prva mestna deška osnovna šola. 4. Prva deška meščanska šola. 5. Trgovska šola. 6. Pripravnica za deško vadnico. 7. Realna. 8. Državna realna gimnazija na Vrtači. 9. Državna realna gimnazija na Poljanah. 10. Prva državna gimnazija.
- II. Društva: 1. Krščansko socialna zveza s zastavo. 2. Krščansko ženske društvo. 3. Katoliško mladeniško društvo. 4. Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov. 5. Akademski društva »Danica«, »Zarja« in »Borba«. Starešinstvo.
- III. Zenske Marijine družbe: — 1. Dekliška Marijina družba iz Lichtenturna. 2. Dekliška Marijina družba iz Križank. 3. Stolna kongregacija z zastavo. 4. Kongregacija Marije Pomočnice. 5. Uršulinska tretja kongregacija. 6. Kongregacija gosposkičen in gospa pri oo. jezuitih.
- IV. Bandero Naše Ljube Gospe. — Zenske svetilke. — Narodne noče.
- V. Bandero presv. Rešnjega Telesa. Moški svetilci. Moške Marijine družbe. Stolna Vincenčijeva konferenca.
- VI. Dečki in deklice.
- VII. Prvi oddelek vojaštva z godbo.
- VIII. Mestni magistrat. Trgovska zbornica. Uradništvo. Univerza.
- IX. Oo. frančiškani. Duhovščina. Presvetilji z Najsvetejšim.
- X. Veliki šupan z vlado in častniki.
- XI. Drugi oddelek vojaštva.
- Verniki ob ulicah kjer se pomika procesija, naj pokažejo svoje spoštovanje do presv. R. T. s tem, da okrase in razsvetli okna na ulico.
- Občinstvo se naproša, da s prehodi čez ulico ne trga procesije. Krščanski takt zahteva, da verniki polknejo, ko gre mimo Najsvetejše.
- Sv. maše so od 4.—8. vsake pol ure. Po slovesni osmi sta še dve tli sv. maši: ob 9 in pol 12. uri. Popoldne ob četrti in zvečer ob sedmi uri sklep kmarne.

V Križankah ima ondota Moška in mladeniška Marijina družba danes popoldne ob 6. uri slovesen shod. Po govoru bo sprejem novo priglasenih mož in mladeničev, nato slovesne litanije. Pri tem shodu bo tudi darovanje v družbine namene. Udeležba pri tem glavnem družbinskem shodu je obvezna za vse člane.

Melec presvetelega Sreca Jezusovega v cerkvi sv. Jožefa. Ves mesec junij je v cerkvi sv. Jožefa vsako jutro ob 6. sv. maša z blagoslovom, vsak večer ob pol 8. kratek govor. Nato so litanije in blagoslov. Na praznik presvetelega Sreca Jezusovega, ki se praznuje v nedeljo, 10. junija je ves dan, od pol 8. zjutraj do pol 8. zvečer izpostavljeno Najsvetejše; ob 6. zjutraj je skupno sveto obhajilo; ob pol 11. pa slovesna sveta maša; ob pol 8. zvečer je obhod z Najsvetejšim in nato posvetitev družin presvetelega Sreca. Ta dan dobe verniki v tej cerkvi popoln odpustek, kolikorokrat obiščejo cerkev in molijo po namenu sv. Očeta.

Rakovnik. Praznik Marije Pom. kristjanov je bil veličasten kakor doslej še nikdar. Stevalo raste od leta do leta in letos se je že v soboto zbralo toliko ljudstva z dežele, iz vseh krajev Slovenije, s Kranjskega, Štajerskega in celo iz zasedenega ozemlja, da je bilo svetilišče dvakrat premajno. Pobožno in vzgledno je bilo obnašanje, kakor ga je o enakih navalih ljudstva najti le pri takih osebah, ki jih vodi verski čut. — Praznovanje je začelo s akademijo pri lurški votlini, kjer so se prav dobro obnesli mali pevci, godci in deklamatorji. Noč je nudila ginljive prizore. V svetilišču polno ljudi, v kapeli sotrudištva polno, po hodnikih polno in povsod molitev in pevanje pobožnih pesmi. Zjutraj od pol štiri do petih nepretrgano obhajanje in potem pri vsaki sv. maši. Toliko sv. obhajil se še ni nikdar razdelilo. Pred sv. mašo ob štirih je prav spretno pol zbor z dežele, med sv. mašo o pol šestih pa zbor sotrudiščev in sotrudiščev, ki je žel splošno pohvalo. Med pontifikalno sv. mašo, katero je daroval zagrebški nadškof dr. Ante Bauer, velik prijatelj in dobrotnik don Boskove družbe, ki je lani poklical salezijance v Zagreb, je prav dobro izvršil svojo nalogo zbor gojencev, spremljan z godbo. Od dveh do treh je koncertovala godba gojencev z Rakovnika. — Vrhunec je pa dosegla popoldanska slavnost. Po pridigi v svetilišču in istočasno na dvorišču se je razvila procesija, ki jo smemo imenovati pravi triumf Marije Pom. kristjanov. Vodil jo je nadškof zagrebški. — Po procesiji, ki se je pomikala sredi velikanske množice gledalcev, zbranih ob cesti, je prevržen nadškof podelil na notranjem dvorišču blagoslov z Najsvetejšim. Po slovesnosti je koncertovala godba Mladinskega doma, mali telovadci so pa s spretnim proizvajanjem raznih telovadnih vaj zabavali občinstvo, ki je še dolgo ostalo na Rakovniku in se proti večeru razšlo z najboljšimi vtisi.

Vestnik S. K. S. Z.

Društva ki niso dobila »Vestnika SKSZ« št. 5, naj se javijo SKSZ, da ga jim naknadno pošlje.

Prosimo obvestila, če kje še žele jubilejni Spominski list. Prejemnike pa prosimo hitrega plačila po čeku.

Navodila (govor in literaturo) za proslavo sv. Cirila in Metoda v nedeljo 7. julija objavi Vestnik št. 6, ki izide sredi junija.

Dopise za Vestnik prosimo na pisarno SKSZ Ljudski dom. — Tajništvo SKSZ.

Učiteljski vestnik.

Slomškova zveza. Odborova seja bude v petek popoldne v tajništvu. Začetek ob 4. uri. Dnevni red: Razprave o resolucijah za V. kat. shod, sprejemba društvenih pravil in druge važne zadeve. Predsednik.

Poštno vesti.

Pristojbina za shranjevanje in razvidnost pristojbin in kasen zaradi oškodovanja poštnega dohodarstva. V pojasnili razlik med prejšnjim in sedanjim poštnim redom prinašamo nekatere točke iz I. in II. dela pravilnika. Če boče naslovnik za prevzemanje vključenih pošiljk pooblastiti eno ali več oseb, kak denarni zavod ali kako drugo pravno osebo, mora napraviti po finančnem pristojbeniku pravilno kolkovano prošnjo in pooblastilo ter oboje predložiti pošti.

Razen prej omenjene finančne pristojbine (kolkovine) je treba plačati za vsako pooblastilo, ki ga pošta hrani in ima v razvidnosti, še posebno poštno pristojbino, ki znaša: a) za pooblastila, ki veljajo samo za enkrat ali za dobo 15 dni, po 50 par; b) za pooblastila, ki veljajo za dobo preko 15 dni, po 2 dinarja za vsako koledarsko leto.

Ta pristojbina se plačuje v pisemskih znamkah, ki se morajo nalepiti na pooblastila. Na to pooblastilo se nalepi potem tudi pristojbina za vsako naslednje leto. Pooblastilo mora plačati predpisano pristojbino najpozneje do konca meseca vsakega leta.

Za pooblastila, ki so bila izdana l. 1922. in ki so še v veljavi, morajo poravnati pooblastitelj (ali pooblaščenec) prej navedene pristojbine naknadno najkasneje do 1. julija 1923.

Kdor se nalašč izogne plačanju poštnih pristojbin ali kdor zapiše kakršnokoli zlorabo poštnega dohodarstva, mora plačati razen porta še globo, ki znaša desetkrat toliko kakor porta. — Če se ugotovi, da so na kaki pošiljki nalepljene že rabljene, iz več delov sestavljena, potvorbene ali sumljive znamke ali če se ugotovi, kakršnakoli zloraba poštnega dohodarstva, mora plačati pošiljatelj razen porta v dvakratnem znesku neplačane predpisane poštno pristojbine še globo v desetkratnem znesku neplačane pristojbine.

Spominska plošča poštnim uslužbencom, kateri so padli na bojišču v svetovni vojni. Ministrstvo je z odlokom št. 18.032 z dne 20. marca t. l. odobrilo predlog generalnega ravnatelja, da se v obliki spominske plošče poštnim, brzajavnim in telefonskim uslužbencom, kateri so našli smrt v svetovni vojni. Člani sveta so soglasno sprejeli predlog, da bi se v ministrstvu na vidnem kraju v notranjih prostorih poslopja videla ena ali pa dve mramorni spominski plošči, na katerih bi bil v zlatih črkah tale napis: »Za domovino zaslužnim uslužbencom poštnih, brzajavnih in telefonskih strok kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Na teh ploščah naj bi bila v abecednem redu imena: 1. vseh tistih, ki so padli v bojih od l. 1912. do l. 1920.; 2. vseh tistih, ki so umrli za dobljenimi ranami ali pa za boleznimi in zavoljo vojnih naprav; 3. vseh tistih, ki so za okupacije izgubili radi svojega patrijotičnega vedenja; 4. vseh tistih, ki so umrli v ujetništvu ali pa v sovražnih taborih kakor interniranci; 5. vseh tistih Srbov, Hrvatov in Slovencev, poštnih uslužbenecv, kateri so kakor dobrovoljci pomrli ali izgubili na solunski fronti ali kateri so kakor vojni begunci stopili v vrste katerekoli zavezniške armade za časa vojske in tam padli ali pomrli za ranami ali pa po ječah bivše avstro-ogrske monarhije kot talci ali narodni mučeniki in 6. imena vseh onih, ki so še živi, pa so radi dobljenih ran popolni invalidi. Na zgoraj omenjeni plošči bo v zlatih črkah stalo zapisano krstno ime, začetna črka njihovega imena in priimek; 2. službeni značaj, v katerem je kdo umrl ali pa dobil rane, ki so ga storile za popolnega invalida; kje in kdaj je umrl in v katerem vojaškem šinu.

Inž. I. B.

Razvoj plinarniške industrije.

Letos je ravno 120 let, odkar sta gorci po zaslugi tehnika Murdocha prvi dve plinovni svetilki na javnem prostoru pred livarno v Birminghamu. Že leto dni nato je bila cela tovarna razsvetljena s plinom.

V družbi s svojim nadarjenim učencem Cleggom je Murdoch pričel postavljati male plinarne v tovarnah, kjer se je plin rabil le kot svetilno sredstvo v tovarnah samih.

Po vsej pravici moramo torej smatrati Angleško za zibelko plinske industrije; Murdoch pa v družbi s Cleggom pa kot iznajditelja tehnične izrabe produktov suhe destilacije premoga. Pojav, da nastane s suho destilacijo premoga, lesa in šote gorljiv plin, je bilo že znano začetkom osemnajstega stoletja, saj omenja kemik Stephen Hales, da je nastal pri destilacijskih poizkusih s premogom »gorljiv elastičen zrak«. In vendar je preteklo mnogo časa, da se je ta pojav tehnično izrabil. Clegg gre glavna zasluga, da se je ta nova industrija v kratkem času močno razvila, ker je on iznašel priprave za čiščenje plina kot tudi regulatorje za njegov tlak.

Ko sta Murdoch in Clegg z uspešimi napravami dokazala svetu svojo brezdvomno veliko iznajdbo, sta pa zamudila zavarovati si pravico do izuma s patentom. Podjetni možje kot Stancliff, Creight in Windsor so izrabili to napako ter stvorili delniško družbo z imenom Chartered Gaslight and Coke Compagnie, katere namen je bil trgovsko izrabiti Murdochovo delo.

Delovanje te družbe ni bilo uspešno, dokler se ji ni posrečilo pridobiti Ciegga. Šele ko je Clegg prevzel tehnično vodstvo omenjene družbe, je družba dobila dovo-

ljenje, da sme postaviti plinarno, v svrhu cestne razsvetljave v londonski četrti St. Margareths. 1. aprila 1814 je Clegg dogotovil delo in ves svet se je čudil novi krasni razsvetljavi.

Z neverjetno naglico se je razširila plinska razsvetljava. V letu 1823, torej le devet let po postavitvi prve plinarne, je imelo že 52 angleških mest cestno razsvetljavo s plinom.

Na Angleškem se je stvorilo še več družb, katere so se pečale le s postavljanjem plinaren. Družba Imperial Continental Gas Association je postavila kot prvo plinaro v Nemčiji v Hamburgu in leto dni pozneje v Berlinu in drugih mestih. Ta družba je bila še pred svetovno vojno imejteljica mnogih plinaren v Nemčiji. Ko je leta 1894 izstopil Windsor iz Chartered Gaslight and Coke Compagnie, ter se preselil na Francosko, je tu ustanovil francosko družbo, katera je zgradila leta 1819 plinaro v Parizu.

J. Tudi v Združenih državah Severne Amerike je plinska razsvetljava takoj v začetku pridobila mnogo tal, vendar se pa še dolgo časa ni mogla uspešno razvijati dalje, ker so manjkali podjetni ljudje, kakoršna sta bila Windsor in Clegg. Prvo plinaro v Ameriki je dobilo mesto Baltimore leta 1802.

Skoro 50 let pozneje, nego se je ustanovila prva plinaro v Londonu, je dobila tudi Ljubljana svojo ljubljansko delniško plinaro, katero je stavil Augsburgčan L. A. Riedinger in dogotovil 18. novembra leta 1861. Do leta 1906 je bila plinaro last delniške družbe, potem pa jo je prevzela mestna občina v svojo last.

Slično kot večina plinaren je tudi ljubljanska plinaro v začetku proizvajala plin le iz lesa. Ta plin pa je bil seveda mnogo slabši, nego je svetilni plin iz premoga, imel pa je tudi to lastnost, da je zelo poškodoval plinarniške naprave. Ko je cena lesu poskočila, se je tudi ljubljanska plinaro leta 1894 preuredila na obratovanje s premogom. Od tega časa se je

J. G.:

Upor bivšega nadomestnega baona 17. pp. v Judenburgu.

(Spomini na judenburške dogodke l. 1918.)

Bila je nedelja 12. maja 1918. Nahajal sem se istega dne kot vojak pri nadomestnem baonu 17. pp. v Judenburgu, katerega smo karakterizirali z bolj pravilnim imenom »Hungerburg«. Sicer smo bili popoldne prosti, a kaj nam je bilo od tega, ko smo bili lačni kot volkovi v najtrši zimi po sibirskih stepah. Zadnje dneve so nam odtrgali še tisto bore malo kruha, ko smo že itak dobivali vsak peti dan le en podolgovot hlebček, a po novi naredbi so nam vzeli še četrtino že tako do skrajnosti reducirane porcije. Ležali smo v barakah, po večini zatopljeni vsak v svoje misli, le tu pa tam se je lahko opazilo gručo, šepetajočo si že takrat o boljši bodočnosti, o zlati svobodi.

Vstal sem, ker sem si zaželel družbe, da bi vsaj hipno pozabil kruti glad. Okoli blošč sem opazoval mladeniče letnika 1900, kateri so pred dobrimi par mesci zapustili svoje domače, ter se preselili v to mučilnico, na katero so mi obudili spomin naši časopisi s priobčenjem članka, da se je osnoval pripravljajni odbor za prevoz v domovino naših nesrečnih fantov, postreljenih od grozne neusmiljene avstrijske soldateske, katera ni imela srca niti za od gladu umirajoče lasno ljudstvo.

Bili so, kakor sem že omenil, mladeniči letnika 1900. Kako jih je uničila ta kratka doba gladovanja! Niti enega zdravega obraza, moč izčrpana. Stopil sem v sosedno barako. Na slabih, ušivih, z drobljeno slamo natačenih slamnica so ležali ti trpini z motnimi očmi, nemo uprtimi v strešno tramovje, kakor bi pričakovali od zgoraj pomoči.

Vrnil sem se na svoje mesto nekaj pred deveto uro zvečer. Legel sem, a spanec me ni hotel objeti, to pa vsled vtisa, katerega sem pravkar opisal in pa vsled gladu, ki je postal resnično neznošen. Slutil sem, da nikakor ne more iti tako dalje, da se bliža pogin Avstro-Ogrski in da se mora ta neznošen položaj kmalu spremeniti. Kako so se moje misli strinjale z drugimi, se je par minut pozneje pokazalo.

Hočem opisati upor po spominu, kar sem doživel tiste dneve, dokler in koder sem bil očividec dogodka.

Nekako ob 10. uri zvečer počil zunaj strel, a obenem se začujejo udarci sekire ali temu podobnega, najbrže po kakih vratih. Skočilo nas je par raz slamnite ter teklo ven. Nismo se motili. Kantina, katera je stala na sredi našega bivališča, je bila že ulomljena, vrat razbita, a notri so si nekateri tešili glad. Stekel sem nazaj do moje opreme, ter se pričel opravljati, tedaj se vrata barake s hručem odpro, a v barako plane korporal Hafner, ki nas nagovori: »Fantje! Dovolj voine, dovolj

začel plin uporabljati v višji meri tudi pri privatnih strankah. Ob izbruhu svetovne vojne je bil dovoz premoga iz Češke kot tudi iz Poljske otežkočen, iz Anglije pa je popolnoma prenehal.

Oddaja plina se je morala omejiti zaradi pomanjkanja za izdelovanje plina pripravnega premoga, stranke niso mogle rabiti plina v isti množini, kot bi hotele in to je zelo škodovalo razširjenju plina. Še danes po tolikih letih je zelo razširjeno mnenje, da ljubljanska plinaro ne more proizvajati dovolj plina in da je radi tega oddaja še vedno omejena.

Še večje težkoče so doletele plinaro ob prevratu, ko je dovoz inozemskega premoga radi neurjenih železniških razmer popolnoma prenehal. Takrat se je moralo pričeti obratovati z domačim trboveljskim premogom, ki je v dosedanji pečeč dajal slab in smrdljiv plin. Ta plin je povzročal pri gorenju duh po goremu žveplu. Trboveljski premog se je rabil za izdelovanje plina v našem mestu le kratek čas, bila je to le prehodna doba iz neurjenih razmer v normalno obratovanje. Ko je bil dovoz angleškega in češkega premoga zopet mogoč, je tudi ljubljanska plinaro pričela obratovati s tem premogom.

Nestalne valutne razmere, ki zelo podražujejo obratovanje z inozemskim premogom, so dale povod, da se je delovalo na izumu dunajskega prof. dr. Stračheja, po katerem se lahko rabi tudi rujav premog, kot je trboveljski, za izdelovanje dobrega, nesmradjivega plina. Tekom par let se je ta način tehnično tako izpopnil, da delujejo vse novejši naprave brezhibno.

Maribor in Celje že imata te naprave, sedaj pa se tudi ljubljanska plinaro preureja po tem načinu, ki bode omogočal plinaro oddajati plin vsem strankam po ceni, katera bo lahko vodila še bolj uspešno konkurenco z vsemi trdnimi kurivji Dana bo možnost vsem slojem, da se okoristijo s tem cenim in praktičnim kurivom.

strdanja! Opravite se in vsak naj odide na svoj dom.« Žal, da je moral plačati te besede s vojnim življenjem. Dalje ga ni bilo mogoče slišati, ker je nastal velik hrup. Vsi so se z naglico pričeli opravljati in v vseh je vladala le ena misel — dovolj vojne, proč od tod, najesti se do sitedga. Nabalasli smo si puške, ker so prinesli v barako cel zabor municije, a nato smo se vsuli iz barake kakor roj čebel. Prišlo se je strašno streljanje, zbijanje in vpitje. Od gladu pobesneli smo demolirali vsa skladišča, koder smo se nadejali, da bo kaj za pod zob. Dobili smo tudi v kuhinjski shrambi sod vina, kateri je bil kaj hitro prazen, ker Slovenec ceni to zlato kapljico. Korajža je bila tedaj še večja. Vsa je jemal na svojo pest. Eni so si tlačili v torbe kruh, sladkor in druga živila, dočim so drugi udri v pisarne, da bi prišli do denarja, katerega bi potrebovali za potovanje. Gotovo so ga tudi dobili, ker sem videl popolnoma razbito blagajno III. nadomestne stotnije. V tej zmedii sem butnil ob tovariša, katerega obraz je bil dozdevno ves krvav. Vprašal sem ga, kje je to izkupil, a on mi smeje ponudi skodelico, v kateri se je še vedno nahajalo nekoliko krvavordeče marmelade. Povedal mi je, da se je sam namazal po obrazu zgolj z veselja, da se je zopet enkrat najedel ter si tako pripravil še zajtrk.

V tem nas je nekdo pozival: »Fantje, v mesto, k strojnici in drugi nadomestni stotniji.« Bili smo namreč ločeni. Naša stotnja, t. j. III. nadomestna se je nahajala južnovzhodno od mesta, II. nadomestna stotnja pa je bila na skrajnem severnem delu v bivšem samostanu, a oddelek strojnice se je nahajal prav blizu nam, menda v neki privatni hiši, ravno pri vходу v mesto. Drvili smo po cesti do hiše, kjer je bila nastanjena strojnica. Bili smo še kakih trideset korakov oddaljeni, ko se pokaže z balkona dotične hiše mal višnjekast plamen, a hkrati hitro rezko pokanje ter sikanje krogel nad nami. Vsa je skočil hitro, kamor je pač mogel, ter si skrnil vsaj glavo, če mu ni bilo mogoče skriti celega telesa. Nekateri so slišali prvič sikanje krogel in so jo raje popihali nazaj. Dotični, ki je streljal z balkona, nas nahnuli: »Nehajte streljati, vrnite se, drugače bomo pričeli mi, a ne tako kakor sedaj nad glavami, temveč med vas.« — Nismo hoteli verjeti tem besedam, ker so bile izgovorjene čisto v slovenskem narčaju, ter se ponovno pričeli zbirati na cesti. A zopet je zapela strojnica prav kratko smrtno pesem, toda zadostovalo je. Poskankali smo ravno tako hitro v skrivališča, kakor popreje, vendar so bile pa krogel hitreje, kajti na cesti je obležalo do trideset fantov, nekaj mrtvih, drugi pa več ali manj ranjeni. Kdo je bil ta junak, ki nosi te ljudi na vesti, ne vem, ker je bila temna noč. Sicer so govorili drugi dan različna imena častnikov in podčastnikov, a o tem molčim, ker jaz nisem poznal nikogar. Ne vem, kako so zmagali uporniki, kateri so še ostali pri hiši v bližini, ker jaz in nekoliko drugih smo se

splazili po občestnem jarku do druge poti, hoteč priti strojnici za hrbet ter napasti ta odelek z dveh strani. Ko smo prišli v mesto, smo se srečali z drugimi uporniki, kateri so v času naše odsotnosti pritegnili nase tudi možstvo strojnice. Tudi pri II. nadomestni stotnji so se brez obotavljanja pridružili in demolaranje se je pričelo tedaj ne le po eraričnih skladiščih, temveč tudi po privatnih trgovinah, kar je trajalo do ranega jutra. Vračal sem se truden, izmučen s svinčeno težkim želedcem vsled preobilo zavžitih jedi in pijač na svoje mesto. Prišedši v barako sem padel na slamnico ter takoj zaspal. Vzbudil sem se nekako ob enajstih dopoldne ter šel nekoliko na pregled. A komaj sem stopil na cesto, sem zagledal, da ženejo gručo Janezov v senci bajonetov tuji vojaki. Hitro sem se skrčil za tamkaj stoječe drevo, toda prepozno. Opazil me je nekdo od one patrolje in ko so prišli do mene oziroma do drevesa, sem se moral na poziv vodja straže pridružiti drugim. Spoznal sem, da govore naši tiratelji mažarsko. Bili so v polni vojni opremi. To je moral biti gotovo kak polk na poti v fronto, a vsled rabuke je bil poslan semkaj. Zaprli so nas v male celice v samostan. Zatrjujem, da so nas nabasali v vsako teh lukenj toliko, da smo ležali in sedeli drug vrh drugega. Pred vrati je stal surov mažarski vojak, ki je pri vsakem hrupu prijemal za držaj oz. vzgajal ročne granate. V takem mučnem položaju sem ostal z drugimi več tisto popoldne in celo noč. Drugo jutro se mi je posrečilo preriti se do vrat, ter prositi stražarja, da me pusti na stran. Po dolgem čakanju na druge, ktere je vodil zopet drug stražar, sem prišel na vrsto. Ušel sem takrat čisto slučajno, brez namena. Ko sem prišel iz stranišča, sem pogrešil stražnika. Izrazil sem prilično, preskočil tistih par stopnic iz prvega nadstropja na dvorišče, ter se pomešal med Mažare. Nobeden me ni ničesar vprašal. Prišel sem brez ovire zopet nazaj v barako na svoje mesto. Srečen sem bil, da sem se iznebil tega neprijetnega zapora. Dobil sem še par tovarišev, kateri so se tudi na enak način iznebili zapora v samostanu in s temi smo ugibali, kaj se bo zgodilo sedaj z nami. Eden pravi: »Decimirali nas bodo.« A drugi ga zavrne: »Najhušje, kar bo, bo to, da nas bodo pognali sedaj naravnost v strelsko jarke.« Zanjemu sem se pridružil tudi jaz, ker sem vedel, da je avstrijsko-mažarski teror že kolikor toliko zrahljan in upal, da se ne bodo upali poslati vsled razburjenja trpečih avstrijskih narodov nad nas krvnike ter izzvati s tem nov upor na drugi strani. Imel pa ni prav ne eden ne drugi, kajti Avstriji so delali po svoje in s tem »svojim« tudi žalostno končali.

Nekako ob dveh popoldne je prišel vojski avditor iz Gradca. Nagnali so nas iz barak na dvorišče in pričelo se je zasliševanje. Pred nami je stal avditor in nek častnik, kateri nam je prestavljal njegove besede v slovenščino. Spominjam se, da je govoril, da bomo najhuje kaznovani, in da ne zaslužimo drugega kot smrti na vešalih, vendar, ker je sam cesar Karel polku naklonjen ter mu dal ime njegovega sina Otona »Kronprinz-Regiment«, in ker se je na raznih bojiščih junaske izkazal, izraža upanje, da če odkrito imenujemo krivce upora, bodo le oni kaznovani s smrtjo, a mi moramo pokriti in izbrisati zločin proti državi z nadaljnimi junaskeimi čini na polju časti in slave. A nihče izmed nas ni imenoval nikogar. Vsak je izgovarjal le sebe, da se upora ni udeležil, kot dokaz je navajal svojo sebno nenavzočnost. Ko je avditor uvidel, da ne bo zaželjenega uspeha, nam da znamenje za razhod. Zamisljeni, malo v skrbeh, smo se vrnili na svoja ležišča. Tretji dan je bil razglašen prekri sod in izvedeli smo, da bo ustreljenih več upornikov. Nikdar ne bom pozabil dan 16. maja 1918, kajti takrat je izvršilo avstrijsko vojaško sodišče strašen zločin nad nedolžnimi mladimi ljudmi, ki niso želeli drugega kot zadostne hrane in konec morije ljudstva. Popoldne ob dveh so nas nagnali zopet iz barak v nastop in odkorakali smo par sto korakov po cesti izven mesta. Na levi se je razprostirala mala tratnica, a takoj za njo strmo pobočje hriba. Tu smo obstali, ter se postavili v čelne vrste. Kmalu smo opazili čudno razvrščeno četo, katera se je pomikala proti nam. Kot prva je bila četica mažarskih vojakov, a za njim so korakali štirje naši vojaki, obsojenci po prekem sodu na smrt z ustreljenjem, obdani od štirih Mažarov. Kot zadnji so bili naši, katere so izgnali iz zaporov ter jih pustili zastražiti, akoravno smo bili vsi brez vsakega orožja, s celim polkom preostalih Mažarov. Ta žalostni, pretresujoči spreod je zavlil mimo nas na tratnico ter kakih petnajst korakov od nas obstal. Začeli smo se zavedati, da so nas prignali sem zato, da bomo pričla grozni moriji mladih in gladnih ljudi ter da bi izbili iz nas enkrat za vselej upornega duha. Nato nam je prebral častnik obsodbo, vsled česa se kaznovani ustrele, a skoro prepričan sem, da ni vedel ne on niti mi, zakaj. Vseh se je polastilo globoko sočutje do ne-

srečnih žrtev, jeza da se ne moremo otrestiti krutih Mažarov, ki so nas trpinčili pri vsaki priliki.

Na tratnici je bilo že vse pripravljeno. Prvi je moral pred puške korpal Hafner, ki je bil priznan glavnim krivcem upora. To je bil dotični, katerega sem preje omenil, da nas je spravil vse k upor. Pravi, ne on! On ni imel tako mogočnega upliva na nas, da bi nas vrgel s vojimi par besedami v naročje smrti. Avstrijska vlada sama je zanetila upor in v prvi vrsti bi morala dati ona odgovor. Pokleknil je pred štiri vojake-rablje. Vojni kurat mu je govoril poslednje bodrilne besede, a njemu ob strani stoječi major je izvlekel sabljo, vzdignil jo visoko kvišku zamahnil ter zavpil »Feuer!« Iz gozda je odmevalo »Feuer«, kakor bi narava sama zahtevala ogenj na one, kateri to vrše. Slišali smo netočno pokanje pušk. Torej tudi rablji so se zavedali, da vrše strašno dejanje nad sestradanimi ljudmi. Hafner je padel, a umreti ni hotel, akoravno je imel štiri projektilje v sebi. Zopet je počila puška, menda na povelje zdravnika, ki je ugotovil, da še ni mrtev. Vendar se ni umrl, ter s tem dokazal, kako težko umirajo nedolžni. Šele po šesti krogli, katera mu je prevrtala čelo, ter mu razbila zadaj vso lobanjo, je izdihnil dušo.

Dругih dveh ali treh se vsled razburjenosti, jeze, otožnosti in sploh čuvtv, katera navdajajo človeka v takih trenutkih, ne morem spominjati. Vem le toliko, da se je ponavljalo prejšnje dejanje, dokler niso bili vsi obsojenci mrtvi. Po končani justifikaciji smo se zopet vrnili v spremstvu Mažarov na svoja mesta.

Dva ali tri dni potem sta bila zopet dva ustreljena, vendar to pot nismo bili prisiljeni prisostvovati. Bil je četovodja Rogelj, ki je bil večkrat odlikovan in še nek drug mladenič.

Nekaj drugih so obsodili v večletno ječo. So li morali nastopiti kazni takoj ali po vojni, ne vem, ker od teh obsojencev nisem nikogar poznal.

Tako se je končal naš upor, za katerega smo prvotno mislili, da nam ni prinesel nobenega sadu. A kmalu smo spoznali, da je bil to predhodnik pogina one sile, ki nas je tlačila in mučila do skrajnosti.

Iz kraljestva dolarjev.

Amerika se smatra za najnaprednejšo državo sveta. Svoje misije pošilja v najoddaljeneje dežele, da snujejo bolnišnice in šole, da širijo smisel za zdravstvo, medsebojno pomoč, kulturo. Neizrečeno veliko dobrega store te misije s svojimi bogatimi gnotnimi sredstvi in Evropa sama jim je dolžna veliko hvale. Toda ko čitamo v ameriških listih poročila o vnebovpjoičih socialnih razmerah v Združenih državah samih, se moramo začuden vprašati, kako morejo Amerikanci po daljnem svetu lečiti celo manjše rane, dočim se v njih lastni deželi skoro nemoteno razvijajo največja zla. Neglede na to, da je vsa ameriška zakonodaja prikrojena v zaščito kapitalističnih interesov, so na mnogih krajih vgnezdene razmere, ki bijejo v obraz vsaki kulturi in vsakemu človeškemu čustvovanju. Izberimo iz ameriških listov zadnjih mescev le nekaj zgledov.

PREMOGOVNA PEKLA.

Vzgojni urad Združenih držav je uvedel pred kratkim preiskavo razmer, v katerih živi mladina v premogovnih okrajih. V okrajih mehkega premoga v zapadni Pennsylvaniji je odkrila to-le: V najboljših okrajih obiskuje šolo do osmega razreda samo 19% otrok. Mnogo otrok zapuščajo šole že v tretjem ali četrtem razredu. Nad 30% otrok, ki zapuste šole, ne zna ne čitati ne pisati. Šolska poslopja so borne lesene kajže sredi dima in blata, ki jih nihče ne popravlja in ki so po zimih mnogokrat nezakurjene. Ker je vse zemljišče izpodkopano z rovi, katerih ne zasipajo, kakor bi morali, se dostikrat pripetijo, da se šola — kakor druge premogarske hiše — pogrezne v zemljo. Premogarske naselbine so strahovito natlačene. L. 1920. je v Shenandoahu živelo na prostoru pol kvadratne milje 24 tisoč ljudi! Ljudje stanujejo po 3—5 v eni mali sobi. Hiš premogovna družba ne popravlja ter so mnoge razkopane in napol razpadle. Mladina v teh nesrečnih naselbinah je duševno in telesno popolnoma zapuščena.

Podobne razmere je našla komisija tudi v Ohio, Indiani in Illinoisu.

Ker je v zadnjem času začel premogovnim podjetjem premog zastajati, so mnoga pozaprta nekaj rovo in brez najmanjšega usmiljenja vrgla na cesto na tisoče rudarjev in njihovih družin. Naj poginejo delavci, samo da se ohrani cena premoga na dosedanji višini.

OTROCI IN ZENSKA NA POLJIH SLADKORNE PESE.

Federalni otroški urad je objavil poročilo o delovnih razmerah na poljih sladkorne pese v Michiganu. Tu se vdinjajo cele družine z materami in otroci. Zenske in otroci — v starosti 6—16 let — morajo delati po 11—13 ur na dan na polju. Pri tem

ostajajo otroci, ki še niso za delo in posebno tudi dojenčki, brez varstva in brez nege. O šolskem obisku otrok seveda ni govora. Za stanovanje služijo tem kočujočim družinam včasih stare farmarske hiše, največkrat pa premetljive lesene, papirnate ali kositrne kočje, mnogokrat tesen karavaiski voz. Mnogokrat je prostor za celo družino pretesen in se člani vrste da pridejo pod streho. Plača celih družin znaša za sedemmesečno delo 500—800 dolarjev, to je toliko, kakor zasluži boljše plačan delavec sam.

PEONAZNI SISTEM V FLORIDI.

Čisto slučajno je pred kratkim ameriška javnost doznala, da je v Floridi v veljavi peonazni sistem, to se pravi da dobavljajo oblasti raznim podjetjem jetnike na kontrakt. Kako divje razmere vladajo tu, razvidimo iz naslednjega: Neki Martin Talbert iz Severne Dakote je šel po svetu in prišel tudi v Florido. Ker mu je zmanjkalo denarja, se je vtihotal na neki tovorni vlak, da bi se tako vozil brezplačno. Toda zasačili so ga. Namesto pa da bi ga za ta mali prestopke primerno kaznovali in potem izpustili, so ga z drugimi jetniki poslali v gozde napravljat drva. Fantu se je posrečilo o svoji usodi obvestiti starše. Ti so se obrnili na floridske oblasti s prošnjo, naj njihovega sina takoj osvobodijo proti temu, da oni položijo zanj globo. Oblasti so jim enostavno odgovorile, da fanta ne morejo nikjer najti. Talbert je v tem obolel na malariji in kmalu nato tudi umrl. Sedaj je dvignila svoj glas fantova domovna občina in pozvala dakotsko vlado, naj stori energične korake. Vsa stvar je prišla tudi v javnost. Floridski guverner je uvedel preiskavo in na dan so prišle stvari, ki niče zaostajajo za grozotami iz »Stric Tomove kočje«. Dognali so, da je na farmi državnega senatorja Knabba umrlo zaradi slabega, nečloveškega ravnanja 6 državnih kazencev, ki so tam delali. Zamorko Sheffield in njeno 20 letno hčer, ki bi morali pred državnim preiskovalnim odborom pričati o ravnanju z jetniki, so na tej farmi enostavno ustrelili. Nekega mladega kaznenca so pazniki tako dolgo bičali, da je na posledicah umrl. Trupla umorjenih so zagreblili brez duhovnika in drugih prit. Podobne razmere vladajo po vseh jetniških kempah v Floridi.

JEKLARSKI TRUST.

To vsemogočno podjetje je na zelo pretkan način uredilo čim najizdatnejše izkoriščanje delavskih moči. O primerni priliki je znižalo delavstvu plače za 15 do 30 centov na uro, nato pa začelo vabiti delavce, naj si kupijo delnic jeklarske kompanije in postanejo tako zainteresirani na njenem dobičku. Ponudba je zelo lepa, toda kaj, ko si navaden delavec spričo nizke plače nikakor ne more toliko prihraniti, da bi si kupil delnico. Pač pa to lahko store dobro plačani uradniki in predelavci. Ti potem zaradi večjih dividend neusmiljeno priganjajo delavce na čim največji napor vseh sil. — Jeklarski trust pa še na drug način skrbi za svoje interese. Nedavno je prišlo na dan, da dobiva predsednik najvišjega sodišča Združenih držav, Taft, od jeklarskega trusta 10.000 dolarjev letne »pokojnine«. Ta pokojnina ne prihaja v Taftove roke neposredno iz rok trustove uprave, ampak iz Carnegiejeve zapuščine, sredstva pa nedvomno izvirajo iz tekočih dobičkov jeklarskega trusta. Lahko s mislimo, da je predsednik najvišjega sodišča vsaj s svojimi simpatijami vedno na strani trusta. Ko se je nedavno zvedelo za to pokojnino, je nastal v ameriški javnosti velik krik in vlada je bila prisiljena proti Taftu uvesti preiskavo. Trustu to seveda ne dela preglaživ, ker bo vedno znal najti novih »prijateljev« na vseh položajih.

ODPRAVA ZAKONA O MINIMALNI PLAČI ZA DELAVKE.

V dvanajstih ameriških državah so imeli zakon, ki je določal najmanjšo plačo za ženske delavke. To je bilo zelo potrebno, ker je ščitil najsiibkejše pred brezvestnim izkoriščanjem in zagotavljal vsaki ženski plačo, da je mogla z njo živeti. V nekem kokretnem slučaju, tičočim se kolumbijskega distrikta, je pa nedavno višje sodišče Združenih držav proglasilo, da je zakon o minimalni plači za delavke protustaven. Lahko si je misliti, da bodo to razsodbo uporabili v svojo korist tudi delodajalci ostalih držav, ki imajo gornji zakon. Ravnateljica ženskega urada Združenih držav, Mary Anderson, je označila gornjo razsodbo za veliko nesrečo. Urad je preiskal plače 120.000 delavk in dognal, da 80.000 delavk zasluži manj nego 16 dolarjev na teden in 30.000 manj nego 10 dolarjev, to se pravi, da ogromna večina delavk ni zadostno plačana.

KRUTI IZSELJENISKI PREDPISL

Na Ellis Islandu v New Yorku, kjer čakajo izseljenci, da jim ameriški uradniki pregledajo listine in da jih preiščejo zdravniki, se dogajajo neprestano pretresljivi slučaji. Marsikdo mora nazaj v Evropo, kjer je prodal vse, kar je imel, kjer nima nobenega svojih, ker so bili že pred njim odšli v Ameriko in ga sedaj zybili za se-

boj. Celo člane ene družine trgajo drugega od drugega in dovolijo vstop na ameriška tla enim, a drugim ga odrečejo. Deportacija pa visi nad vsemi še tudi potem, ko so že naseljeni. O nekem posebno pretresljivem slučaju poročajo ameriški listi pravkar. Družina Schwartz iz Rumunije se je že pred več leti izselila v Ameriko. Leta 1920. je prišel za njo še najmlajši sin Jožef. Takoj so ga dali v ljudsko šolo ter je z normalnim uspehom prišel do 3. razreda. Tu je pa ameriška oblast zahtevala, da mora fant znova na zdravniško preiskavo, češ da je slaboumen. Zastonj so se starši sklicevali na šolske uspehe — priseljeniška oblast je odredila, da mora deček nazaj v Evropo, kjer nima žive duše, ki bi zanj skrbel. Obupani starši so se obrnili na razne oblasti, da bi nečloveško deportacijo preprečili in za enkrat dosegli vsaj kratko odgodenje. Končni uspeh je pa zelo negotov.

To bodi par migljajev tistim našim ljudem, ki hrepene po Ameriki kakor po objubljeni deželi. Naprimo rajše doma vse svoje moči, da se razmere izpremene ter pridno delajmo vsak v svojem delokrogu, potem nam Amerike, ki je bila že toliko našim ljudem kruta mačeha in poguba, ne bo treba.

Socialni vestnik.

REFORMA ALI EKSPERIMENT?

Kako se godi železničarjem v Jugoslaviji, ki gladujejo, hodijo razčepani in od katerih še mnogo prebiva v vagonih, kjer si uničujejo zdravje in življenje, je splošno znano. Pa za to stvar ni smisla, recimo še: ni srca, ne vrše se nikake reforme.

Med redke ugodnosti, ki jih nudi železnica svojim uslužbenecem, je brezplačna zdravniška oskrba. Reči se mora, da je bila ista vsaj v Sloveniji dosežaj prav dobra in gre slovenskemu zdravništvu vsa čast in spoštovanje. Toda glej, pride nov referent in že hoče »reformirati«, toda ono, kar je v redu in dobro. Dosedaj in po celem svetu se pazi na to, da je zdravnik kolikor mogoče lahko pristopen, da se more o pravem času, tudi ponoči dobiti, saj vsi vemo, da bolezen in nesreča ne čakata, nego da je zelo često treba prav nujno na pomoč.

Na podlagi sedanje uredbe so kot železniški zdravniki nastavljeni po vseh večjih krajih zdravniki, ki opravljajo to službo še poleg svoje glavne službe, in je teh zdravnikov primeroma dovoljno, dasi so nekateri zelo obloženi z železniško-zdravniško službo. Dandanes ima namreč pravico do zdravniške oskrbe ne samo uslužbenec sam, nego vsa njegova odbina, mati, oče itd., kratkotalo vse, kar živi pri njem in od njega. Železniški zdravniki se dosedaj bagatelno plačani in so zahtevali pravične plačila. Kaj si pa zamisli zdravstveni šef v ministru? Reforma, redukcija! Vsi dosedajni zdravniki, ki so delali zastonj od prevrata naprej, se odstavijo, mesto njih pa se nastavijo le 3 do 4 zdravniki, takozvani: selekcijski zdravniki, ki bodo vedno potovali po progi, dobili 2—3000 dinarjev mesečno in stali le v službi železnice. Ni treba mnogo premišljevat, vsakdo bo sam uvidel, da delo, katero sedaj opravlja 40 do 50 zdravnikov, ne bo mogla nikdar upravljati le dvojica ali trojica zdravnikov! Kaj bo temu sledilo? Železničarji iz njih rodbine bodo v resnici brez zdravnika, v služaji sile pa se bodo zatekali k najbližjim nečelezniškim zdravnikom in bodo bolniške blagajne morale ogromno plačevati za zdravniško delo, ki je dandanes takorekoč zastonj. Poleg tega se je izraževalo, da bi selekcijski zdravniki veljali 6 do 7 krat toliko, kolikor veljajo dosedaj vsi zdravniki skupaj. Tedaj znamenita »reforma«! Sicer se bo ta reforma, katero je najbolje nazvali opasen eksperiment na tako važnem delu uprave, kakoršen je železnica itak prav hitro izkazala kot neizvršljiva, ker je absurdna. Čudno je le pri nas, kako se v naglici sklepajo zakoni, uredbe in odredbe, ki potem ostanje na papirju, povzročajo pa vznemirjenje, krivice in škodo. Čemu imamo neki državni zdravstveni svet, ako se delajo take važne reforme lahko od posameznih neodgovornih eksperimentatorjev?

Taki »reformatorji-vseznalci« spadajo pravzaprav v preiskavo že iz vzroka, ker ne vprašajo preje poklicanih strokovnih organov in to je v tem slučaju: Državni zdravstveni svet.

Opozarjamo na to zadevo vso javnost in ministristvo narodnega zdravlja. Organizacija železniških zdravnikov je gotovo pripravljena staviti ustne predloge za ureditev zdravniške službe, kakoršne zahtevajo razmere v naši kraljevini, ki ne sme postati polskusni kunec, nego skrbno upravljena domovina.

• Osemnajsturni delovni dan. Kako neprimerno dobro se imajo delavci v kulturnih državah nasproti ubogim sužnjem po deželah, katere nimajo socialne uprave, dokazuje primer v tvornici za svilo v Tšifutu na Kitajskem, kjer delajo dečki po 18 ur na dan za borih 6 centov mezde. V tvornici za vžgalice v Tientsinu delajo po petnajst ur na dan, a najbolj izkoriščajo otroke v tkalnicah v Tientsinu, kjer morajo dnevno delati polnih 18 (!) ur, ako se hočeje preživeti.

• Državna borza dela. Pri vseh podružnicah Državne borze dela v Ljubljani, Mariboru, Ptuju in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 13. maja do 19. maja 1923 dela 899 moških in 152 žensk delavnih močel. Delodajalci so pa iskali 246 moških in 204 ženskih delavnih močel. Posredovanj se je izvršilo 429. Promet od 1. jan. do 19. maja t. l. izkazuje 23.397 strank in sicer 10.614 delodajalcev in 12.783 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 4555. Dela iščeje: rudarji, kovači, strojni in stavbni ključavničarji, sedlarji, krojači, življe,

peki, mlinarji, mesarji, natakariji, natakariice, čevljarji, mizarji, knjigovodje, pisarn. moči, vajenci, vajenke itd. — V dele se srpejemo: gozdni delavci, železnicarji, pečarji, usnarji, lesni strugar, soda- vičar, natakariji, zidarji, pisarji, vagojiteljice, slu- kinje, kuharice, vajenci itd.

Prosveta.

ETNOLOŠKO-VEROSLOVNI KONGRES se vrši od 17.—20. julija t. l. v St. Gabrielu pri Dunaju. Kongres je v prvi vrsti namenjen udeležencem iz Poljske, Litvanje, Češkoslovaške, Avstrije, Ogrske in Jugoslavije ter ima namen dati pregledno orientacijo o sedanjem stanju primerjalnega veroslovja. Da se ta veda čimdalje bolj razvija, vidimo iz dejstva, da se ustanavljajo po vseh vseučiliščih v Evropi in Ameriki posebne tozadevne stolice. Pa tudi revije, brošure, popularna predavanja skrbijo pridno za to, da se seznanijo širši sloji ljudstva s to vedo.

Akademiki, bogoslovci, veroučitelji, profesorji so vabljeni k udeležbi pri tem kongresu. Predavali bodo strokovnjaki iz raznih dežel, v prvi vrsti omenimo učenjake: P. Schmidt, svetovnoznan etnolog (o prakulturah), Francoz P. Pinard o panbabilonizmu, magizmu, animizmu, totenizmu, P. Koppers o veri na Ognjeni zemlji, prof. Wunderle iz Würzburga o verski psihologiji, prof. Klameth iz Olomuca o Babilonu in bibliji, prof. Menghin iz Dunaja o prazgodovinskih vedi. Poleg tega bodo misijonarji Stenz, Schumacher, Schebesta razlagali verske nazore Kitajske, vzhodne in južne Afri-

ke. Kongres bo trajal štiri dni in vsak dan bo 5 predavanj. Stroški bodo primeroma nizki. — Vse podrobne informacije daje in priglasje sprejema dr. Lambert Ehrlich, profesor, stolno župnišče, Ljubljana.

pr XXVI. Umetnostna razstava v Jakopičevem paviljonu, vsebujoča dela Matije Jame in Ivana Zajca se odpre v petek dne 1. junija ob 10. dopoldne.

pr Slavni italijanski pesnik in romanopisec Aleksander Manzoni je umrl ravno pred 50 leti (28. maja 1873) v Milanu. Manzoni je glavni zastopnik moderne italijanske romantične literature. Izmed njegovih del so znani Slovenec *»Zarobenci«*, pretresljiv roman dveh revnih zarobencev. Ta roman je preložen v vse svetovne jezike.

pr R. Lubovski umrl. Eden najpriljubljenejših poljskih pisateljev, romanopisec in prijatelj Sienkiewicz, Edvard Lubovski, je umrl v Varšavi v starosti 83 let. Studiral je v Krakovu, kjer je l. 1863 dovršil študije. Udeležil se je poljske vstaje, nakar je živel v Varšavi. Spisal je celo vrsto povesti, podlistkov, životopisov, kritik, zgodovinskih študij, veseloiger itd.

Turistika in sport.

Danes se vrši kolesarska dirka napovedana od kolesarske »Ilirije« na progi Ljubljana—Tržič—Ljubljana km 80. Start točno ob 13.30 pri km 2 v Zgornji Šiški. Cilj istotam. Prihod prvih dirkačev približno ob 15.30. Na štartni listi so naši najboljši dirkači ter se obeta zanimiva borba na cilju za zmago.

Ilirija: Železničarski SK Sisak. V nedeljo, 8. junija ob 15.30 se vrši na igrišču Ilirije nogometna tekma med Železničarskim SK iz Siska in kombiniranim moštvom Ilirije. ZSK je eden naj-

boljših hrvatskih provincinalnih moštev. Gostoval je že lani v Ljubljani, kjer je podlegel komb. moštvu Ilirije z 1:2, dočim je v revanšni tekmi v Sisku zmagal s 4:2. ZSK odvarja danes svoje novo, moderno igrišče s tekmo proti zagrebškemu HASK-u.

»Slovensko lovsko društvo« priredi pod pokroviteljstvom komandanta dravske divizijske oblasti, g. polkovnika Mil. A. Vučkovića letošnje tekmovalno streljanje s kroglo v nedeljo dne 8. junija na vojaškem strelišču v Ljubljani. Pričetek tekme za mladinsko in vojaško skupino točno ob 9. uri dopoldne, za ostale skupine pa po dvehurnem opoldanskem premoru ob 2. uri popoldne. Tekmovalno streljanje se zaključuje nepreklono ob 6. uri popoldne. K tekmovalnemu streljanju v posamezne skupine je pripuščeno proti vplačilu določene prijavnine vsak državljan kraljevine SHS in sicer:

a) k mladinski tekmi v starosti nad 10 do 20 let;

b) k vojaški tekmi aktivni, rezervni, upokojeni ali v ostavki nahajajoči se člani vojske, orožništva, obmejnih čet, finančne straže in policijskega zbora;

c) k tekmi v ostalih petih skupinah pa vsi drugi udeleženci v starosti nad 18 let v smislu določil, razglašeni v društvenem glasilu »Lovec« (letošnja izdaja št. 6—10) in razvidnih na dan tekme na strelišču. Prijavnine sprejema v dnevi pred tekmo društvena blagajna v Ljubljani, na dan tekme pa bla-

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. v. št.

Čas opazovanja	Barometer v mm	Termometer v °C	Pašuram. diferenc. v °C	Nebo, vetrovi	Padavine v mm
29./5. 21 h	737.4	17.7	0.7	v. ohl. vzh.	
30./5. 7 h	736.0	16.9	0.6	megla	2.2
30./5. 14 h	734.6	20.6	1.5	d. jas.	

gajna na strelišču. Za skupini a) in b) so preskrbljene puške in strelivo na strelišču, za ostale skupine pa je prinesli orožje in strelivo s seboj. Po zaključku tekme in izvršeni oceni se neposredno na to razdele zmagovalcem na strelišču častne priznanice in darila. Ker je ta vsakoletna prireditev tako iz strokovno poučnega kakor tudi iz kulturno-sportnega stališča pomembna in velezanimiva, vabi Slovensko društvo najširšo javnost k udeležbi. Radi osebne varnosti na strelišču in rednega poteka celo prireditve pa se prosijo v naprej vsi udeleženci za brezizjemno pokoravanje na dan tekmovalnega streljanja napram odredbam rediteljstva.

Nosite Dalmatino

kačuk petel! kačuk potplate!

Boljše in cenejše so kot usnje. Elastična hoja, varstvo proti vlažji.

Ženitna ponudba.

Posestnikov sin, star 25 let, dobro izvežban v kmetijstvu, želi znanja v svrhu ženitve z dekletom od 18 do 25 let, ki bi imela srednje posestvo. — Ponudbe s naslovom je vpsolati na upravništvo »Slovenca« pod šifro: »GORENJEČ«. — Tajnost zadržana 3242

Knjigovodja

perfekten bilancist išče službe. — Ponudbe pod »AGENCIJA« na upravo lista.

Več dobrih pomočnikov in dva vajenca

sprejme MARTIN ŽURAN, sobni slikar, Ljubljana, Mestni trg št. 12. 3273

Organist

IŠČE SLUŽBE. Zmožen je voditi večje cerkvene in društ. zборе ter obenem hlinik posojilnice in Konsum. društva z večletno prakso. Naslov pove uprava.

VESTEN IN ZANESLJIV

obč. tajnik in organist
IŠČE v Sloveniji primerne službe. — Cenj. ponudbe na upravništvo lista »Slovenec« pod šifro: »Vestnost 3257«.

Franc Lipej, trgov. z mešanim blagom v Brežicah, sprejme 2 dobro izvežbana trgovska pomočnika

mešane stroke. — Reflektira samo na dobro izvežbane moči in plača po dogovoru.

Ljubljanska trdnica SPREJME

gospodično

člata zna na pisalni stroj in pisarniška dela. Hrana in stanovanje v hiši. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 3274.

Sprejmemo zanesljivega

POTNIKA.

»TRIBUNA« F. B. L., Ljubljana, Karlovska cesta št. 4

Strojnik IŠČE primerne SLUŽBE, najraje na kaki parni žagi. — Ponudbe je poslati na upravništvo »Slovenca« pod: »Strugar 3247«.

SPREJMEMO

POSLOVODJO

za parno žago in tovarno pohištva. Vešč korespondence in knjigovodstva. Le prvovrstna moč, lesnostrokovno izvežban in samostojna moč! — Spričevala, reference in pogoje na naslov:

MARIBORSKA LESNA INDUSTRIJA, Morabor. 3219

Družabnika

zanesljivega, trgovsko naobraženega, z nekaj kapitalom, IŠČEMO v svrhu razširjenja obstoječe, dobro idoeče trgovine v Ljubljani. — Ponudbe pod: »Mešano blago« na Anončni zavod Drago Beseljak in drug, Ljubljana, Sodna ulica 5. 3241

Uradnik več knjigovodstva in vseh pisarniških del, s parletno prakso v večjem denarnem zavodu, želi nastopiti mesto SLUŽBE v kakem industrijskem podjetju ali večji trgovini v Sloveniji. Gre tudi na deželo. Cenjene ponudbe s navedbo pogojev pod »Značaj 3224« na upravništvo »Slovenca«.

Kdo mi posodi

10.000 Din proti 18% obrestim za štiri mesece? Garancija na posestvo. — Šifra: »Dobra garancija 3264« na upravo lista.

ZANESLJIV izkušeni mizar

samec, s primernim kapitalom, vsaj deloma več lesne trgovine, se sprejme kot DRUŽABNIK in obratovodja pod dobrimi pogoji. — Ponudbe pod »PARNI OBRAT 3203« na upravo »Slovenca«.

NA NOVI PARNI ŽAGI dobe mesto:

Gatrist k polnojarmeniku

popoln. izvežban in samostojen delavec;

lesni prejemalec

popolnoma izvežban in zanesljiv;

skladiščnik

samostojna moč, kateri se razume na izdelavo raznovrstnih zabojev ter na tozadevne stroje. Prednost imajo starejše samske moči. — Spričevala in pogoje naj pošljejo na: FRANC OSET, VRANJSKO PRI CELJU. 3206

Otroško posteljo

kompletno KUPIM. Ponudbe na upravo lista pod »Otroška postelja 3279«.

POZORI POZORI

Javna dražba.

V skladišču špedicijske trdnice R. RANZINGER se bo od 5. junija 1923 od 9. ure nadalje prodalo na javni dražbi različno pohištvo, več novih in rabljenih moških in ženskih oblek, perila, čevljev, sukna, svile, nogavic in drugo; nadalje kave, sladkorja, čaja in masti. 3277

PRODAM PO UGODNI CENI

2 kipa Sv. CIRILA in METODA iz trdega lesa, krasno pobarvana, 180 cm visoka. — Dalje pozlačen, iz litega železa, 1 m visok KRISTUS NA KRIZU. — Naslov v upravi lista. 3276

Bučno seme

dva vagona, KUPIMO. Ponudbe s vzorci in ceno na »MEXIDA«, mednarodna eksportna in importna d. z o. z., LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 33. 3278

Naprodaj je več damskih letnih svilenih in drugih

oblek ter zlat nakit

posebno prikladen k narodni noši. v GRADIŠČU št. 2, I. nadstr. 3260

Po ugodni nizki ceni PRODAM

kolo, moški šivalni stroj, harmoniko in roč. voziček

— Pojasnila daje gostilna MIKLAVC, Komenskega ulica št. 36. 3254

HIŠA

v Domžalah št. 56

JE NAPRODAJ.

Več pove lastnica MARIJA GORJANC v Kranju. 3262

Dražba v Spodnji Šiški,

Kmetijska ulica št. 112.

V nedeljo 3. junija popoldne ob 3. se bo oddala spomladanska in jesenska košnja na dveh travnikih. 3236

Ugodna prilika!

Radi pomanjkanja prostora PRODAM

več spalnic

iz trdega in mehkega lesa po priznanih nizkih cenah.

MATIJA ANDLOVIC,

mizarstvo, zaloga pohištva, Vidovdanska cesta 6 (prej Radečkega cesta). 3243

Bukovo oglje

prima, suho, kupujem stalno. — Ponudbe s navedbo cene za franko vagon. Rudolf ZORC in KOMP., Ljubljana. 3249

Enonadstropno hišo

z devetimi stanovanji na Selu PRODAM. Cena nizka. — Naslov pove upravništvo »Slovenca« pod številko 3261.

Pletilni stroj št. 8

PRODAM. — Naslov pove upravništvo »Slovenca« pod št. 3223.

Vrtni stole

zložljive, zelo lično izdelane, dobavlja franko vagon Borovnica po 60.— Din komad, STOLARNA A. KOB, Borovnica.

MARTIN ŽURAN

SOBNI SLIKAR,

LJUBLJANA, Mestni trg št. 12, se priporoča slavnemu občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela. — Izvršitev točna, cene zmerne. 3272

Hiša

na periferiji mesta Ljubljane pod ugodnimi pogoji naprodaj. Stanovanje takoj na razpolago. Primerno za uradnika ali obrtnika, ki dobi s 1. julijem 1923 tudi lokal. — Informacije pri: Aloma Company, an. družba, Ljubljana, Kongresni trg št. 3.

V Bohinj!

V najlepši legi Bohinjskega jezera se nahaja HOTEL SV. DUH: 30 sob z novo vpeljano električno lučjo. Čolni in kopalnišče na razpolago. — Izborna kuhinja. — Postrežba točna in solidna. — Cene zmerne. — Za mnogobrojen obisk se priporoča FELIKS SELJAK, hotelir.

FIŽOL kupi

vsako množino Fran Pogačnik, Ljubljana, Dunajska cesta št. 36.

POZORI POZORI

Več otroških vozičkov, koles

z gumo, po ceni naprodaj že od 250 Dtn. Ljubljana, Zvonarska ulica št. 1.

Prodaj hišo

z malim vrtom in lep kos dobre njive kot stavbeni prostor, 5 min. od postaje, v Preski 31 pri Medvodah. Cena nizka, stanovanje prosto. 3244

Preselitev trgovine.

Govorka J. Premelč v Ljubljani

naznanja svojim cenjenim odjemalcem, da se v drugi polovici prihodnjega tedna preseli iz dosedanjih prostorov

v Kolodvorski ulici

v **Dalmatinovo ulico**

v novo stavbo Mestne hranilnice

(poleg hotela Štrukelj)

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Objava 4 dinarje.)

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE
Ivan Bogataj, konces. elektrotehnično podjetje, Sv. Petra cesta 30.
Tože Markeš, Jesenice 54, Gorenjsko.

KLEPARJI:
Remžgar & Smerkol, Florjanska ul. 15.
Produktivna zadruga kleparjev, inštalaterjev, kollarjev in krovcev v Ljubljani, Kolodvorska ulica šte. 28.
Korn T., Poljanska cesta šte. 8.

MEHANIČNA DELAVNICA:
pisalne, računske, razmnoževalne in druge pisarne, stroje popravlja in prenavlja
Ludovik Baraga, Selenburgova ulica 6/1.

PARNA PEKARNA:
Jean Schreya nasled. Jakob KAVČIČ, Gradišče šte. 5.

STAVB. IN GALANT. KLEPARSTVO:
Ferenc & Fuchs, Ljubljana, Mirje šte. 2.

ŠPEDIČIJSKA PODJETJA:
»Orient« d. d., Sodna ulica 3, Tel. 463.
Ranzinger R., Cesta na juž. železn. 7-9.

TROOVINA Z ZELEZNINO:
Sušnik A., Zaloška cesta št. 21, Ljubljana

TROGOV. Z DEZNIKI IN SOLNČNIKI:
Mikuš L., Mestni trg 15.

TROGOV. Z ZELEZNINO IN CEMENTOM:
Fran Erjavec, pri »Zlati lopatic, Valva-zorjev trg šte. 7.

ZALOGA POHISTVA:
F. Fajdiga sin, Sv. Petra cesta šte. 17.

Velika zaloga

raznovrstnih OTROŠKIH VOZIČKOV, ESENIH vozil na 4 kolesih, DVO-KOLES najnovejšega tipa, malih najnovejših MOTORČKOV, ŠIVALNIH STROJEV in vsakovrstnih delov. - PNEVMATIKA na debelo in drobno poceni. Spremajte se vsa popravila. »TRIBUNA«, tovarna dvokoles in otroških vozil na delov, LJUBLJANA, Karlovska c. 4.

GARJE

kraste, lišaje odstranjuje pri človeku in živalih
Naftomaxilo, ki je brez duha in ne maže perila. 1 lonček za 1 osebo po pošti 7 Din. pri
TRNKOCI, lekarna Ljubljana, Slovenija.

„DIAMALT“

Posoj paki »Diamalt«, tvornice Hauser i Sobolka, Beč-Stadlan, v predvojni kakovosti, se edino dobi pri glav. zastopniku za Jugoslavijo EDUARD DUŽANEC, Zagreb. Skladišče Strossmajerova 10. Varnost se ponaredb v prahu ali tekočin!

Mlin in žaga

NAPRODAJ vsled družinskih razmer. - Oboje v najboljšem stanju na stalni in močni vodi, sposobni tudi za kako drugo industrijo. - Naslov v upravi »Slovenca« pod šte. 3164. (Znamka za odgovor!)

Brusne kamne

za KOSE, prave italijanske, nepresegljive v dobroti, modro GALICO, ralijsko lišje, morsko travo za modroce, v vsaki množini priporoča SEVER & KOMP., Ljubljana, Wolfova ulica 12. 2761

Modne cefirje

za srajce v najnovejših vzorcih priporoča
A. & E. Šabernè Ljubljana.
Mestni trg 10.

O. BERNATOVIČ

LJUBLJANA
MESTNI TRG 5 MESTNI TRG

Narejene oblike za moške za otroške kožne trikotnike

8 francosko

Cable vozijo vsi poznavalci auto pneumatike **Zakaj**

Ker se vozi žnjo najsigurneje in stane na kilometer najceneje. Zahtevajte cenik

Stock Jugo-Auto d. o. o. Dunajska cesta 36.

Preselitev trgovine!

ANTON ŠKOF, Ernest Jevnikarjev nasl.

vljudno svoje cenjene odjemalce obvešča, da je svojo trgovino z Dunajske ceste št. 6 preselil

Pred škofijo št. 16

in prosi tudi v novem lokalu obilnega obiska.

Galanterija - pletenine

Devotionalije - Klobučarske potrebšline

Zdravilišče Rogaska Slatina

Sezona: Maj - september.

Zdravljenje vseh žlezočnih in črevesnih bolezni. Cene zmerno. V pred- in posezoni znatni popusti za vse, 50% za drž. uradnike, oficirje in duhovne vseh priznanih veroizpovedi, in njih rodbinske člane.

Največja udobnost. Zahtevajte prospekte.

Ravnateljstvo zdravilišča.

Hamburg-Amerika linija in United-American Lines Inc.

Hiljalika

Simon Kmetec, Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 26.

Sprejema potnike v južno in severno Ameriko. Izdaja točna pojasnila in predaja vozne liste.

Odhod iz Ljubljane vsak teden.

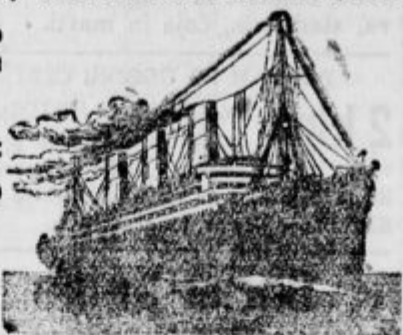
Glavno zastopstvo za Jugoslavijo
I. G. Drašković, Zagreb

»B« cesta pri državnem kolodvoru

Podružnice:

BEOGRAD: Balkanska ulica 25.
SUŠAK: Jovo G. Ivošević, Karolinska cesta 160.
SPLIT: Ante Bučić, Dioklecijanova obala 13.
GRUŽ: Ivo Lovričević.
BITOLI: Gjorgje J. Dimitrijević & Komp., Bulevard Kralja Aleksandra 187.
VEL. BECKEREK: Dušan Lj. Mihajlović, Trg Kralja Petra 4.

Potnike spremlja do Hamburga družbeni uradnik

Objava.

Čast nam je obvestiti slavno občinstvo, da smo uredili v naši tovarni posebni oddelek za

Ilesorezbarijo in strugarstvo.

Izdelujemo vseh vrst držala za zvonove, podložne deščice, držala za vsako industrijo, kakor tudi vse fasonirane predmete za mizarje in industrijo, lesene svečnike, strugane in rezane. Preskrbljeni smo z vsemi najmodernejšimi stroji ter smo v stanju vsako naročilo brzo in kulturno izvesti. Obenem priporočamo naše bogato preskrbljeno skladišče električnih lestenec, nočnih svetilk in vseh ostalih elektrotehniških potrebščin. Lastni izdelek električnih baterij in žepnih svetilk.

Ivan Paspas i sinovi

Poslovnica: **Zagreb** Bogovičeva ul. 9. Int. telef. 8-99
Tovarna: Gunduličeva ul. 41. Telefon 7-25.

Tvrdka

Fran Ksav. Souvan

Ustanovljena leta 1835.

otvori prve dni junija svojo na novo zgrajeno in znatno razširjeno detaljno trgovino

v lastni hiši na Mestnem trgu šte. 24.

Tvrdka si dovoljuje pripomniti, da bo ob tej priliki prodajala prvi mesec po znatno znižanih cenah, na kar se cenjeno občinstvo prav posebno opozarja.

Ljubljana, 26. maja 1923.

Zastopstvo
Standard Oil Comp. of Jugoslavia

STROJNA OLJA vseh vrst.
CILINDROVA OLJA.
AUTO OLJA v sodih in ročkah
PLINOVO OLJE v žel. sodih in cisternah.
TOVOTNA MAST v sodih od 50—200 kg.
KOLOMAZ za žel. vozčke v sodih od 50—200 kg.
BENZOL v žel. sodih.
METZLERIT à la Klingerit in Gum. mašiljke vedno v zalogi

A. LAMPRET, Ljubljana, Krekov trg 10
Telefon 247.

NAPRODAJ JE
TRAČNA ŽAGA
(Bandsäge) 700 mm rolne. — ALFRED AMANN, Tržič. 3032

Cenj. občinstvu priporočam svetovno znane šivalne stroje
GRITZNER

v vseh opremah za rodbinsko in obrtno rabo ter vse posamezne dele, olje, igle za vse sisteme. Edino le pri

JOSIP PETELINC,
LJUBLJANA, Sv. Petra nasip 7.

Poduk v vезenju brezplačen. Isto tam galanterija, srajce, kravate, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje, gumbi, žlice, noži. Na veliko in malo. Večletna garancija. Cene najnižje.

KUPIMO
1 čevlj. sekalni stroj
(Stanzmaschine) na transmisijijski pogon — Ponudbe na: »Tovus«, tvornice kož, Tržič. 3016

Otroški vozički več vrst, DVOKOLESA raznih modelov, najnovejši motorčki amer. tipa »Evans«. Velika zaloga pneumatike in delov po najnižji ceni. Sprejemamo tudi vsa popravila, emajiranje in poniklanje. — »Tribuna« F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov. Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. 2661

POZOR!
Parcele Bencin-motor Uravnalnik
(Abrihtmaschine) so takoj NAPRODAJ po znatno nizki ceni. Več se poizve na PRULAH šte. 8. 3194

Iščem malo posestvo
ali VILO z velikim vrtom na Gorenjskem, blizu Celja ali Maribora. Cena 1 do 2 mil. kron. — Ponudbe pod »Zdrav kraj« na upravo »Slovenca«. 3178

HIŠE v Beogradu
IMAMO v Beogradu in okolici njegov nad 300 HIŠ in prostorov naprodaj. — Cene so ugodne. — Prodajne posele vrši najtočnejše in najvestnejše »AVALA«, trgovsko podjetje in STEVAN TORBICA, Beograd, Kralja Milana 36.

Sprejemam popravila
in izvršujem točno in najsolidneje vsa **kleparska dela.**
GUSTAV PUC, kleparska delavnica SP. ŠIŠKA, Vodnikova cesta šte. 9.
Kompletna rabljena moderna **parna naprava za barvanje**
in večja množina ANILINSKIH BARV po jako nizki ceni naprodaj. Interesenti naj se zgledajo pod »UGODNO 3165« na upravnistvo »Slovenca«.

Kolesarji!
Oglejte si veliko zalogo dvokoles, kompl. z dobro pneumatiko, od 1900 Din dalje. »TRIBUNA« F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, LJUBLJANA, Karlovska cesta šte. 4. 2959

Kupimo OPALOGRAF
že rabljen. — Ponudbe z označbo cene in velikosti na naslov: Telovadni odsek OREL, Smarjeta, Dolenjsko. 3215